

**LA PASTORAL RURAL
A CATALUNYA**

124

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

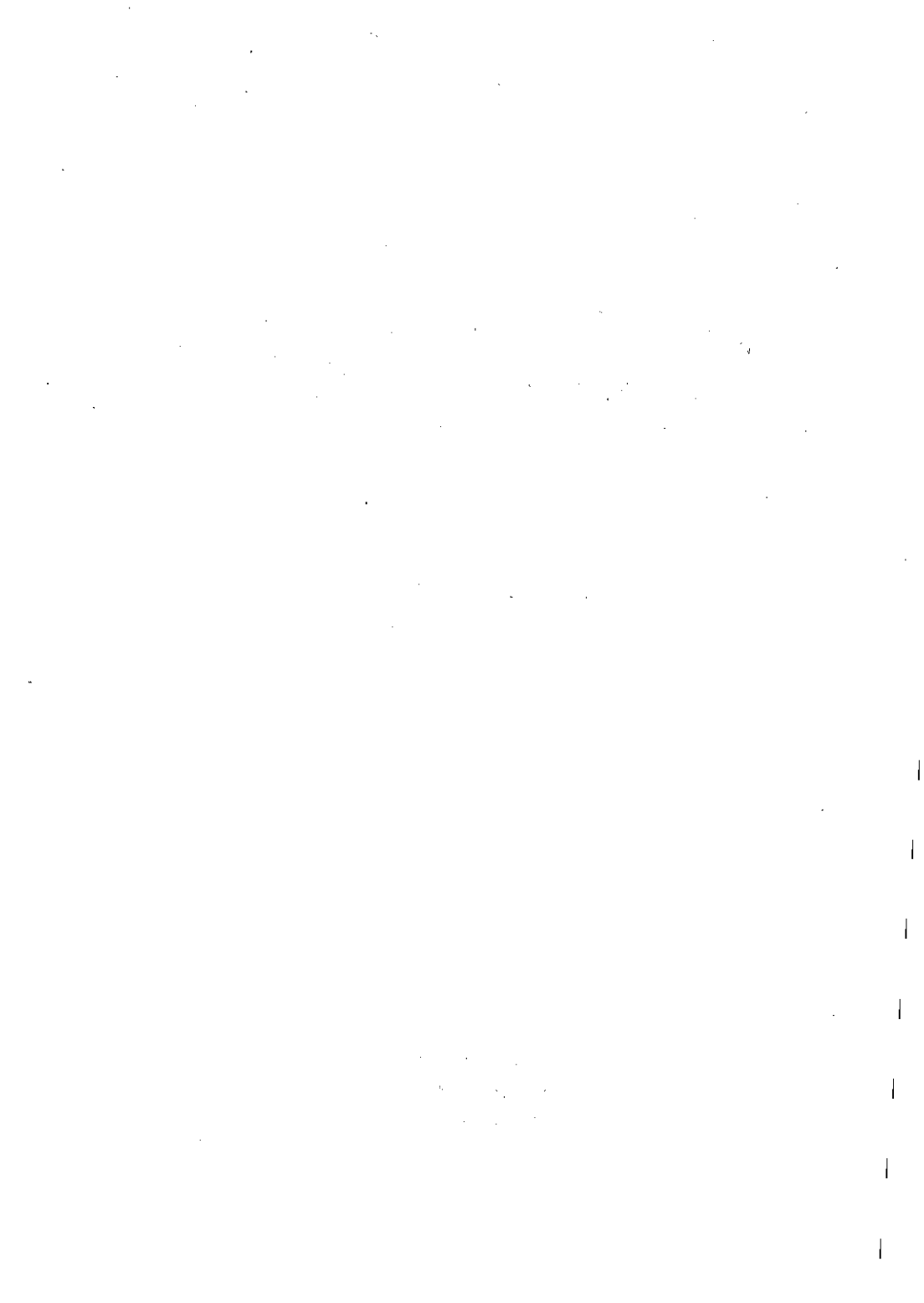
- 0 Pastoral de Quaresma (*exhaurit*).
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà. (*exhaurit*)
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer, home d'Església (*exhaurit*).
- 3 Parròquia i comunitat (*exhaurit*).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (*exhaurit*)
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (*exh.*)
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona. (*exh.*)
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collell i Bancells
- 8 De la cristiandat al pluralisme (*exh.*).
- 9 Pastoral rural (*exh.*)
- 10 Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Llei fonamental de l'Església (*exh.*).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (*exh.*)
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escoltisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera. (*exh.*).
- 19 Pastoral en medi urbà. Ant.: J.M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nord-africana.
- 26 Pastoral urbana: Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia (*exh.*)
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoberos.
- 30 L'economia de l'Església.
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Taizé: el concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F.V. Garcia, «el rector de Vallfogona» (*exh.*)
- 38 El laïcat, avui (*exh.*)
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975 (*exh.*)
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966 (*exh.*)
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres (*exh.*).
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976 (*exh.*)
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe. (*exh.*)
- 48 Confirmació i comunitat. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde», 1963. (*exh.*)
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (*exh.*)
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança
- 60 Taizé: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana.
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Pregar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (*exh.*)
- 71 Cristians catalans al Tercer Món.
- 72 Pastoral del bateig (*exh.*)
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (*exh.*)
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religiosos als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (*exh.*)
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficientes mentals (*exh.*)
- 86-87 C. Cardó, L. Carreras i J.B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdager.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de religió (*exh.*)
- 105 Acollir el deficient (*exh.*)
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments (*exh.*)
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense prevere. Llengua i pastoral.
- 111 L'Església i el Mil·lenni de Catalunya.
- 112-113 Mitjans de comunicació i pastoral
- 114 Religiosos i religioses a Catalunya.
- 115-116 Presència dels cristians en el món.
- 117 Els cristians i el voluntariat.
- 118 Els cristians i el nacionalisme.
- 119-120 Obrador I: Inici de curs.
- 121 Realisme i utopia.
- 122 Obrador II: Pasqua.
- 123 Padrinatge comunitari. Antologia: J. Ruyra.
- 124 La Pastoral Rural a Catalunya.

QUA DERNS DE PASTORAL

124

1991

SUMARI

●	PÒRTIC	
	La Catalunya pobra	7
	Amb el cor a la mà	13
●	INFORME	
	El moviment de cristians de pobles i comarques, <i>Pere Farriol, Carme Canadell i Josep Taberner</i>	17
	La JARC, un camí necessari, <i>Pere Dalmau</i>	23
	El Departament de Pastoral rural del Centre d'Estudis Pastorals, <i>Pere Fradera i Josep Pleixats</i>	28
	Les dues darreres trobades de Pastoral del món rural, <i>Rosa-Maria Sánchez</i>	38
	El cooperativisme agrari a Catalunya, <i>Jaume Fontdevila</i> ..	41
●	TESTIMONIS	
	Testimoni d'esperança, <i>Carles de Ahumada</i>	45
	Religiosos Vedruna en el món rural, <i>Maria-Narcisa Fiol</i> ...	49
	Al Priorat, <i>Maria del Carme Simó</i>	52
	La tasca del seglar al nostre poble, <i>Vicenta Pasqual</i>	54
	Un equip solidari, <i>Lluís Solsona</i>	55
●	QÜESTIONS	
	Pastoral «rural»? , <i>Enric Sala</i>	56
●	TEXTOS	
	Pregàries, <i>Pere Dalmau</i>	62
	Jesús controvertit a Corbera d'Ebre, <i>Josep-Pau Gil</i>	70
●	QUATRE VENTS	
	Mallorca, <i>Pere Llabrés</i>	77
	Menorca, <i>Joan-Bosco Faner</i>	84
	Tarragona, <i>Jordi Figueras</i>	89
	Urgell, <i>Antoni Mirabet</i>	90
●	RETALLS	
	Lluís Bonet i Armengol	93

PASTORAL RURAL A CATALUNYA

Des de l'octubre de 1984 que no havíem dedicat un número a la Pastoral rural, el 84, per bé que no fa gaire (n. 110, febrer de 1989) ens ocupàvem d'una qüestió fonamental, l'atenció a les parròquies sense prevere resident, amb la publicació d'un document elaborat pels Vicaris episcopals de Catalunya i les Balears. El número que avui presentem ha estat preparat pel Departament de Pastoral Rural del Centre d'Estudis Pastorals i recull la seva experiència.

No ens cal insistir en un fet prou conegut: la majoria dels nostres bisbats queden emmarcats en una realitat bàsicament rural, la majoria dels nostres eclesiàstics són d'origen rural, i nombrosos preveres han esmerçat (i alguns continuen esmerçant) la seva vida al servei pastoral dels nostres poblets. Que en quedi constància en aquesta pàgina liminar.

1. El número s'obre amb un doble PÒRTIC. A «La Catalunya pobre» evoquem la doble ensulsiada que ha trasbalsat el món rural els darrers quaranta anys; ho fem tenint en el centre de la nostra mirada les zones deprimides, aquelles que no han pogut reciclar-se i acomodar-se d'una manera passadora (o àdhuc benestant) a la nova situació.

2. Segueix una secció que titulem INFORME:

a) mossèn Pere Farriol, que n'és el consiliari, ens parla del Moviment de cristians de pobles i comarques de Catalunya, mentre que Carme Canadell i Mossèn Josep Taberner ens parlen de la seva branca pagesa;

b) mossèn Pere Dalmau, ens presenta la JARC, el Moviment de joves cristians de pobles i comarques; actualment n'és el consiliari tarraconi;

c) Mossèn Josep Pleixats, rector de Torà de Riubregós (bisbat de Solsona), i Mossèn Pere Fradera, que ho és de Monistrol de Calders, al bisbat de Vic, ressegueixen els quinze anys del Departament de Pastoral Rural del Centre d'Estudis Pastorals. Tots dos hi han estat presents des de bona hora;

d) la Rosa-Maria Sánchez, una laica que participa en el Departament, i que és responsable de la pastoral de Bellmunt de Ciurana i Vallfogona de Riucorb, al bisbat de Tarragona, fa la crònica de les dues darreres trobades de Pastoral Rural organitzades pel Departament;

e) finalment, en Jaume Fontdevila, secretari tècnic de l'Associació Catalana de Productors d'Oli d'Oliva, presenta el cooperativisme agrari a Catalunya des dels seus orígens fins avui.

3. Després de l'informe, cinc TESTIMONIS: Carles Ahumada, enginyer industrial, viu des de fa dotze anys a Vallbona de les Monges; la germana Maria-Narcisa Fiol, provincial de les vedrunes, que resideix a Igualada, és animadora de les comunitats que, sense fer escola (com era tradicional de la congregació), es troben cordialment arrelades en el món rural: a Montbrió del Camp, Falset, les Borges Blanques, Verdú i Sta. Coloma de Queralt; Maria del Carme Simó és una laica de Bellmunt del Priorat, que fa una colla d'anys que és presidenta del Centre d'iniciatives turístiques del Priorat; Vicenta Pasqual és una laica casada d'Os de Balaguer, a la Noguera; i mossèn Lluís Solsona un prevere de l'equip de Cervera, que s'ocupa (l'equip, està clar!), a més, de vint-i-set altres parròquies de la Segarra. Així, l'Església viva de Tarragona, Lleida i Solsona es fa present a les nostres pàgines.

4. A QÜESTIONS, mossèn Enric Sala i Villegas, que ha estat consiliari de la Federació internacional de moviments agrícoles i rurals catòlics i que, actualment, és Vicari episcopal de Girona, ens ha escrit unes notes que demanen un diàleg sobre la crisi de la «cultura rural» i la interpel·lació que representa per a l'Església catalana en el moment present.

5. A TEXTOS recollim unes pregàries que ha anat preparant mossèn Pere Dalmau per a diverses trobades, i un text parabòlic: en un llenguatge volgudament col·loquial, mossèn Josep-Pau Gil, actualment rector de Vandellòs, al bisbat de Tortosa, actualitza les controvèrsies de l'evangeli en un poble de la Terra Alta.

6. I ja som a QUATRE VENTS, amb cròniques de quatre bisbats. I a RETALLS, amb una breu aportació de Lluís Bonet i Armengol.

Que aquest número, que ens arriba a començaments de juny, quan ja tots tenim la falç al puny, ens ajudi a conèixer i estimar un xic més el nostre món rural i aquells cristians que hi treballen.

J.T.

PÒRTIC

LA CATALUNYA POBRA

Catalunya és un microcosmos: un món petit, fet d'una colla de petits mons. Quina diferència no hi ha entre el Pla d'Urgell, el Solsonès i el Penedès! Només falta afegir-hi una vall pirinenca, l'alt Pallars, posem per cas, i el delta de l'Ebre, per a no parlar de la Cerdanya, que viu un veritable boom. El món rural català està format, doncs, per un conjunt de realitats molt diverses. El que dèiem: un món format per una colla de mons.

Sense desconèixer, doncs, la seva varietat, bé es pot afirmar, tanmateix, que el nostre món rural s'ha vist trasbal-

sat, els darrers cinquanta anys, per dues grans ensulsiades. Parlem-ne, doncs, tenint com a punt de referència el món rural de les comarques deprimides. Bé es mereix que el prenguem en consideració. No podem permetre que els seus sofriments reals quedin emmascarats sota la capa del gran progrés general.

Primera ensulsiada: el canvi cultural de proporcions tan vastes, en l'espai i en la intensitat, que ha fet del món rural i de la seva cultura un simple apèndix del món urbà i de la cultura urbana. Un fenomen d'aquestes proporcions no pot ser exclusiu de Catalunya, naturalment, sinó que afecta tota l'Europa occidental, de la qual formem part.

Aquest canvi ha arrossegat conseqüències d'ordre socio-econòmic. Quantes cases pairals no han passat, en un lapse de trenta o quaranta anys, d'una època de riquesa i esplendor a una situació d'estretors, de pobresa i de desfeta! Quina impressió no produeix al nostre Pirineu veure com s'enderroquen unes bordes que, només quaranta anys en-rera, borbollaven de vida: en donen testimoni encara unes pedres de la façana, qui sap si la llinda mateixa, que parlen de la seva reconstrucció i en fixen la data: 1945, 1947, 1951... Tot se n'ha anat en doina perquè tot balla al so de la ciutat. ¿Qui fixa el preu, per exemple, de la maquinària i dels adobs, i seguint els interessos de qui? I a la inversa, ¿a quins interessos respon que la inflació es freni, bàsicament, gràcies a la contenció del preu dels productes agrícoles? L'any passat, mentre l'I.P.C. creixia a l'estat espanyol «només» entorn d'un 7 %, els productes alimentaris baixaven un altre 7 %. Per al pagès, els comptes són ben clars: set i set, catorze!

Unes altres conseqüències són d'ordre socio-cultural. Els serveis i les possibilitats del camp, sobretot de cara a l'educació dels fills, no es poden ni comparar amb els de la ciutat. No és estrany, doncs, que una noia prefereixi sortir amb un manobre de ciutat que no pas amb un hereu de

pagès i que, quan es casi, s'estimi més un piset estret a ciutat que no pas un gran casalici a pagès. ¿Quant costa donar carrera a un noi del Solsonès o l'Alt Urgell? Entre viatges i residència, bé s'en va a quatre vegades més el que li costa a un de ciutat; sense comptar que aquest, que es troba en el seu medi, té unes possibilitats de guanyar-se unes pessetes que no té l'altre.

El resultat d'aquest procés és que els pobles, sobretot els més petits, s'han buidat i continuen buidant-se de manera imparable en proporció directa al seu allunyament de les ciutats. L'èxode va començar els anys 50 i 60, l'època de les vaques grasses de la indústria tèxtil, i ja no s'ha deturat. Els joves, especialment les noies, fan tot allò que poden per marxar del poble, com les rates d'un vaixell en naufragi. El mateix s'esdevé en l'ordre cultural: una mena de complex porta els joves a abandonar el seu món i els seus valors i a passar-se a l'extrem oposat per por de perdre el tren. Així es converteixen en víctimes fàcils i indefenses de tota mena d'explotacions. I entren en tensió amb els seus pares, encara «aferrats» als vells valors.

En aquest món rural, amb la seva cultura, hi tenia un gran paper l'Església, en concret el rector: només cal veure la situació de la parròquia amb el campanar i la rectoria, en els nostres poblets.

Primer va ser el despoblament. Els pagesos veien que cada vegada eren més pocs a missa, i que moltes celebracions, que havien estat esplendoroses, desapareixien per falta de gent o, almenys, que ja no eren el que havien estat. Després, va venir el concili. I els pagesos van haver de contemplar, sense poder-hi fer res, com en nom de la reforma conciliar se'ls n'anava aigua avall tot un món de tradicions, festes, processons, septenaris, que eren carn de la seva carn i donaven color al poble i sentit al tomb de l'any. Després ha estat la disminució del clergat i el seu envelliment creixent. I els pagesos van veure com molts pobles es

quedaven sense rector, moltes rectories es buidaven i s'enrunaven, i moltes esglésies sofrien un deteriorament i una descurança que contrastaven amb la seva imatge externa..., mentre se'ls demanava diners per a construir-ne de noves en suburbis urbans crescuts com a carbasseres.

També aquí, doncs, el pagès té consciència que és un simple apèndix de ciutat. Si sempre ha estat convençut que el capellà seguia una «carrera» i que les millors peces només passaven pel camp a corre-cuita, ara contempla amb quina facilitat l'Església deixa de banda els pobles i només pensa en la ciutat, a la qual destina el millor del seu personal (d'extracció rural, d'altra banda!) i com, fins i tot quan es tracta de concretar la predilecció evangèlica pels petits i els pobres, es gira cap a les franges suburbials i proletàries, constituïdes per immigrants que parlen en castellà, i no pensa en els habitants de pagès, de soca catalana. Per això els pocs capellans que encara viuen als pobles acostumen a ser vells, o perquè hi han envellit, alguns per vocació, o perquè s'hi han jubilat. Els capellans joves (ben pocs, d'altra banda), ni que prestin serveis als pobles petits, viuen polaritzats per les poblacions grans.

Afegim-hi una darrera dada, prou important, també. La gent dels nostres pobles ha vist com, en el context social d'avui, l'Església perdia punts i cada dia hi pintava menys, fins a esdevenir objecte de menyspreu o de burla fàcil i brometa generalitzada i pública a la televisió i per part d'alguns polítics. Així se'ls acaba d'ensorrar un dels seus puntals més fermes, en el qual havien depositat la confiança, o que els servia, almenys, de punt de referència sòlid.

Crisi socio-econòmica, crisi socio-cultural, crisi eclesial, plegades. No és estrany que el resultat sigui la desmoralització i l'esperit de derrota de cara al futur. Moltes de les nostres parròquies petites, per no dir totes (elles es consideren pobles, digui el que digui la nomenclatura oficial,

i a desgrat de l'agrupament d'antics municipis independents) estan convençudes que no tenen futur i que estan destinades a desaparèixer.

* * *

Si aquest és el panorama, quina hauria de ser la presència de l'Església en el món rural català, especialment el més pobre?

Moltes vegades fa la impressió que només es procura –i encara!– de mantenir el poc que queda, per tal de contenir –o endarrerir– la desfeta inevitable i cantada. Com si es tractés d'ajudar a ben morir una pobra gent que ja no compta.

Caldria començar per fer obra de sanejament humà, de refermament i desacomplexament. Ajudar la gent del camp a veure que no tot el que lluu és or de llei (cosa que ja intueixen, d'altra banda), mentre que ells conserven uns valors que cal preservar i que fan molta falta a la societat d'avui: l'amor a la terra, a la llengua, a les tradicions; la paciència, la fortalesa, l'aguant davant el dolor i les contrarietats; la tossuderia, la continuïtat, la fidelitat; la capacitat d'acolliment, el sentit de família; la seva religiositat... Se'ls hauria de fer veure, també, que Déu i l'Església no són cap residu històric, simple antigalla, romanalla del passat. I que aquesta no els deixa de banda, enduta, també, pel vent del canvi i el progrés.

Després, se'ls hauria d'ajudar a renovar-se i a obrir-se als valors reals de la nova societat. Començant per l'esperit de col·laboració entre ells i amb els de fora, que els és tan necessari, però que xoca amb el seu individualisme i amb la seva actitud recelosa davant tot el que sigui foraster. ¿No parlàvem d'acolliment? Se'ls hauria d'ajudar a acollir la gent de ciutat (de vegades ben poc urbans, tanmateix), aquestes onades de «domingueros», que els arriben rítmicament, atrets pels encants de la natura o, més arran de terra, fugint dels «encants» de la ciutat.

Passant al camp més directament pastoral (¿però és que no ho és, de pastoral, tot el que hem dit fins ara?), caldria basar-se en el doble moviment de concentració i expansió. Cuidar molt la missa dominical i les festes, que continuen essent el centre de la vida parroquial. Però obrir-se a la capital de la comarca i als pobles veïns, com s'ha fet en tots els ordres de la vida, per a organitzar coses junts i participar en moviments d'apostolat o en entitats supraparroquials. No cal subratllar que el primer pas és la unió i la col·laboració entre els mateixos capellans.

Dit això, no està dit tot, ni de bon tros, perquè manca encara el més important.

La transformació de la societat global, amb l'engoliment de la cultura rural, que ja és un fet, converteix els pagesos en les seves primeres víctimes, en els més discriminats i indefensos en tots els ordres. No és estrany que hagin aparegut, darrerament, alguns brots de violència, a desgrat de la proverbial paciència i resignació de la gent del camp. L'Església, començant per la jerarquia, s'hauria de preocupar més dels problemes de pagès. Hauria de reivindicar, per als qui s'hi queden, una vida digna. I, per als qui se n'hagin d'anar, un pla de reconversió humà i respectuós, a ser possible a la mateixa comarca, perquè als pagesos els resulta especialment sensible el desarrelament (que tampoc no és cap bé per a ningú ni per a la societat). No pot ser que l'única política existent sigui (o sembli, almenys) de fer-los (o permetre que se'ls faci) la vida impossible, i ja s'espavilaran o ja aniran caient.

Més encara. La transformació a la qual estem assistint demana a l'Església un planteig nou de soca-rel. Però aquest s'escapa de les mans dels lectors de QUADERNS DE PASTORAL, per molt que siguin capellans i que treballin en el món rural. I no cal dir que s'escapa de la Redacció de la revista. És tota la nostra Església, qui l'ha de fer, encapçalada pels nostres bisbes. Si no el fem, totes les

altres accions que puguem emprendre, ça i lla, no aniran més enllà de simples pegats. Una política potser necessària per a sobreviure, però condemnada ineluctablement al fracàs. I en un termini breu.

AMB EL COR A LA MÀ

Hem de retornar a unes qüestions que ja vam tractar al número passat. Perquè, en l'endemig, ha tingut lloc el nomenament el Dr. Lluís Martínez i Sistach, auxiliar de Barcelona, com a bisbe de Tortosa.

Les aigües han tornat a moure's després d'un any llarg de silenci, i tirem curt. En fa més de dos i mig que el cardenal Jubany presentava la renúncia a la seu de Barcelona, una renúncia cantada, perquè ho era per motius d'edat. I d'aleshores ençà, almenys, les coses ja devien orientar-se en la direcció que després va confirmar-se. Així ho fan creure els rumors, cada vegada més insistents (per bé que desmentits, arribat el cas, pels seus protagonistes), que apuntaven cap a la seva substitució pel Dr. Ricard M. Carles, aleshores bisbe de Tortosa.

Ara es tanca, doncs, el cercle que va obrir-se. I ho fa amb la provisió de la seu que quedava vacant amb un dels candidats més ben situats segons les travesses i els rumors, única via, ai las, per la qual el poble de Déu i els presbiteris diocesans poden acostar-se a una qüestió de tanta transcendència.

Som davant una solució ben plausible. Tortosa rep un bisbe català, i no es confirma la sospita que es podria convertir en porta d'entrada de bisbes valencians a Catalunya. Es dona sortida a la situació del bisbe Martínez Sistach, incòmoda, certament, com la de tots els auxiliars quan és substituït el bisbe que els havia apadrinat. I, finalment (i no deu ser pas la raó de menys pes), el Dr. Carles queda amb les mans lliures per a procedir a la restructuració del govern de la diòcesi amb l'obtenció dels bisbes auxiliars que estimi oportuns, com ell mateix en va manifestar la conveniència tot just arribat a la nova seu.

Després d'aquelles manifestacions inicials, que van sorprendre precisament per la pressa a fer-les, hem entrat en un silenci episcopal sobre aquest punt, que s'han encarregat de trencar els rumors, aquest termòmetre que puja i baixa. Ara marca un punt àlgid i hi ha signes que ens trobem en vigílies d'esdeveniments importants per a Barcelona: les obres que s'han fet i es fan a l'edifici del bisbat, les manifestacions d'alguns vicaris episcopals, i els nomenaments amb data de caducitat. No és estrany que comentaris insistents, a més de precisar alguns noms dels qui es veurien afavorits amb una mitra, apunten que tot s'ha d'haver acomplert el dia 15 de setembre, el mític dia «D» del bisbat.

De tot això, naturalment, ni el col·legi de consultors, ni el Consell del presbiteri, ni el Consell pastoral diocesà (aquest, inexistent encara, a desgrat de la seva importància oficial) no en tenen informació fefaent. Però aquest fet no pot estranyar ningú amb dos dits de front: tampoc els tortosins no han tingut art ni part en el nomenament del nou pastor, ni els menorquins saben per quins set sous no van poder elegir-se un Administrador diocesà (com preveu el dret i com van poder fer els tortosins). A l'hora de la veritat (és a dir, de les grans decisions) els òrgans de parti-

cipació no són tinguts en compte i aquelles es reserven al Nunci, amb una certa participació, segurament, del prelat diocesà quan es tracta de nomenar bisbes auxiliars.

Així van les coses en l'Església catòlica actual. De manera ben diferent a com anaven els primers segles. I de manera ben diferent a com va la societat civil del nostre món occidental. Una vegada acomplerts els fets, se'ns comunicaran, se'ns dirà que s'han dut a terme atenent en tot el millor bé de la diòcesi i es convocarà tothom a la participació i la col·laboració generosa, apel·lant a la corresponsabilitat de tot el poble de Déu en la vida de l'Església. Belles paraules, a fe, que ens plauria, tanmateix, de veure emplenades amb un altre contingut.

Amb tot això, ¿com queda Menorca? No fóra estrany que entrés en el mateix paquet. O, per a ser més precisos, en la mateixa entrega. Perquè, ara que han començat a moure's les coses, tot és possible, com quan ve el desglaç. Tal com comentaven alguns, aquests dies, ara ja s'ha des-tapat l'olla i podrem veure el que s'hi ha anat coent.

Tanmateix, no hem de perdre l'esperança. Tortosa n'ha sortit força ben parada. Qui sap si, aquest fet, augura una solució semblant per a Menorca, amb final feliç. O a la inversa: qui sap si als menorquins els tocarà de convertir-se en l'altre platet de la balança d'un difícil equilibri. Enjòlit, doncs, encara, amics!

Més enllà de Barcelona, Menorca i Tortosa hi ha les Balears i Catalunya (per a no fer-hi entrar el País valencià que, com tothom sap, és una altra història). I força és de reconèixer que totes les seves diòcesis s'hi juguen molt en les «combinazioni» a què ens estem referint. Perquè, quan es tracti de proveir de bisbe alguna diòcesi de Catalunya o les Balears, bé deuran ésser-ne els primers candidats, els bisbes auxiliars. Així ho confirma la història recent. De manera que no creiem exagerat afirmar que, en aquests

nomenaments que sembla que estan a punt de produir-se, es juga una part important del futur de l'Església a Catalunya i les Balears. Per bé o per mal, Barcelona exerceix, doncs, la seva influència en la resta de bisbats.

***H**em parlat de l'Església de Catalunya i les Balears. Una Església que sentim ben nostra: os dels nostres ossos i carn de la nostra carn. Per això ens hi hem referit una mica pel broc gros, amb un llenguatge que pot semblar descarnat. Però que és fruit d'un amor que arrela en aquelles pregoneses que es confonen amb la nostra pròpia identitat. Com diria la gent –i no seriem pas nosaltres qui ens afanyariem a desmentir-los– hem parlat per la ferida. Sí: per aquella ferida, sortosament oberta. Perquè permet que les paraules brollin directament del cor.*

INFORME

MOVIMENT DE CRISTIANS DE POBLES I COMARQUES DE CATALUNYA

PERE FARRIOL, CARMÉ CANADELL I JOSEP TABERNER

I. EL MOVIMENT

El moviment de «Grups de cristians de pobles i comarques de Catalunya» té un moment intens anual de comunicació i compartició de la vida entre els seus membres. És el que anomenem la *Jornada nacional*, i que celebrem cada any en una comarca diferent, per tal d'afavorir la descoberta i l'acompanyament de la vida.

Cadascuna d'aquestes jornades nacionals té les seves característiques i aporta la seva riquesa, no solament pel valor de les persones

que hi participen sinó, també, pel treball que prèviament s'ha fet durant l'any. Per mi hi hagué una jornada catalana particularment significativa: la del curs 1986-1987, la setzena, celebrada a Sant Sadurní d'Anoia. Era l'any vint-i-cinquè després de l'obertura del concili Vaticà II, i els membres de la comissió permanent, que vetllen per la vida i la identitat del moviment, havien proposat que durant el curs es reflexionés sobre com el moviment de Cristians de Pobles i Comarques i cadascun dels membres en particular havien acollit el concili i l'havien integrat a la seva vida i acció.

Acarar el moviment amb el concili Vaticà II

Durant el curs es va fer córrer un qüestionari que els militants van anar contestant i resumint per comarques. A mi em va correspondre acarar-ne les respostes amb els documents del concili, particularment amb el decret sobre l'apostolat dels laics «Apostolicam actuositatem». La constatació era clara i distinta: els militants del moviment havien assumit la mística i les directrius del concili i les havien posat en pràctica. És a dir: consciència de ser Església viva, suport i ajut a tot allò que edifica la comunitat cristiana, tant en la pobresa de les parròquies de poble petit com en la riquesa de les parròquies de capital de comarca (catequesi, consells, litúrgia, economia, Càritas...), però, sobretot, presència en les instàncies d'aquest món nostre (associacions de veïns, de pares d'alumnes, culturals, socials, polítiques...), amb vista al diàleg i a l'acció transformadora. Això que és dit amb quatre paraules era la síntesi d'unes vides posades al servei dels pobles, de les persones i de l'Evangelí, amb la característica particular que ningú no en feia cap plat en revistes ni congressos. Ni els mateixos que ho havien viscut en feien formulacions esplèndides; calia haver compartit amb ells per adonar-se de la riquesa de la vida cristiana viscuda i donada. M'ha semblat que la millor presentació del moviment era donar testimoni d'aquesta experiència, a partir de la qual tot es comprèn i s'intueix.

Identitat, mètode i organització

En el document «Qui som» es feia aquesta presentació: grups de cristians que vivim vinculats a les nostres parròquies –sempre que podem– i que maldem per mantenir unides la fe i la vida, per «ajudar-nos a treballar per i amb les altres persones a fi d'alliberar-nos junts d'aquelles situacions de tot tipus que ofeguen la dignitat huma-

na, realitzant avui i aquí una experiència de la salvació que ens ha portat Jesucrist, i que esperem viure plenament quan ell retorni a la fi del temps» –tal com el mateix moviment s'autodefineix en el document d'identitat.

La complexitat de la vida de les persones i dels pobles és molt gran, i per això no es poden dir amb dos mots els *mètodes i els mitjans* dels quals es valen els grups de militants cristians per dur a terme el seu compromís cristià. N'hi ha prou, però, d'anomenar el mètode de revisió de vida, la referència a l'Evangeli i a Jesucrist, dins la reunió de grup, amb jornades comarcals, o seminaris d'estudi, amb vista a l'aprofundiment tant de la fe cristiana com de la mateixa vida de cada dia, en totes les seves dimensions personals, ambientals i estructurals.

A *nivell de poble*, hi ha els equips de base, o grups, formats per persones del mateix poble o la mateixa comarca i amb un consiliari –sempre que es pot– i unes reunions periòdiques. Aquests grups es coordinen a través d'un responsable elegit per tots els membres del grup.

A *nivell de comarca*, hi ha l'equip comarcal de responsables que està atent a la vida i als problemes dels equips de la comarca i assegura la connexió i coordinació amb els de les altres comarques.

A *nivell diocesà*, hi ha un equip de responsables i el consiliari diocesà, que tenen la sol·licitud dels grups del moviment a la diòcesi i de la presència del moviment en les realitats noves.

A *nivell de Catalunya*, hi ha una comissió permanent integrada pels responsables elegits pels membres del moviment, que coordina les activitats del moviment a nivell nacional, valora la situació del moviment a cada comarca, pensa allò que cal al moviment en cada situació, dinamitza centres d'interès amb vista a la reflexió i a l'acció, procura que el moviment s'iniciï allà on no existeix, i manté la relació amb el moviment de l'Estat espanyol i amb la Federació Internacional de Moviments Rurals d'Acció Catòlica (FIMARC).

En concret, avui

Actualment hi ha equips del moviment, a més de la Branca Pageda, a les comarques de l'Empordà, Osona, Bages, Vallès Oriental, Penedès-Anoia-Garraf, Baix Llobregat i Maresme. El tema vers el qual s'orienta la reflexió i el treball en aquest curs de 1990-1991 és la descoberta de la pobresa: com a crida evangèlica personal, com a realitat pròxima de la qual cal prendre consciència i que cal combatre, i que és fruit de determinades concepcions polítiques en la construcció d'Europa.

A nivell sectorial existeix la Branca Pagesa, que pertany plenament al moviment però que funciona amb autonomia. No té altres objectius ni mètodes que els del moviment –tal com us en podreu adonar pel testimoniatge següent– i actua en el camp que li és específic de la pagesia estricta.– *P.F.*

II. LA BRANCA PAGESA

Des de l'any 1979 existeix dins del moviment la Branca Pagesa. Actualment aplega gent del Bages, l'Empordà, Osona, el Baix Camp, el Ripollès i el Vallès.

El seu origen cal buscar-lo en la necessitat que sentia un grup de pagesos de trobar-se per revisar els problemes específics de la pagesia a la llum de l'Evangelí i avançar vers un major compromís dins del sector.

Es constatava que dins el món rural la pagesia és un sector molt concret i definit, on s'entrelliguen el treball, la vida de família, els problemes socials i econòmics.

Cada grup comarcal va treballant al seu ritme i parteix dels problemes que veu al seu entorn: treball sindical, cooperatives, problemes del poble, de la llet, de les avellanes...

L'anàlisi d'aquests problemes feta des d'una visió de fe reclama una resposta compromesa en el propi ambient.

Realitat de la Branca, vida i acció

La Branca està formada per uns cinquanta membres, la meitat dels quals participen a les cinc trobades que fem a les diferents comarques al llarg del curs.

Aquest contacte assidu ens permet conèixer directament la realitat de cada comarca, compartir els treballs dels equips, aprofundir sobre temes que ens afecten a tots, compartir la fe i celebrar-la amb joia i esperança, i animar-nos mútuament a tirar endavant els compromisos.

Al llarg d'aquests anys hem anat trobant l'estil de les reunions comarcals: per mitjà de la revisió de vida descobrim la realitat que ens envolta i observem un canvi en el model de societat, un major desencís, més inseguretat... Hem viscut una certa tensió amb el model de societat urbana, amb unes formes ben concretes: turisme rural, urbanisme, segones residències, etc.

El treball de reflexió que ens permet el grup de la Branca dins el

marc del moviment ens ajuda a veure d'una manera més contrastada la realitat i ens dona les eines per tal que cada militant actuï, segons les seves possibilitats i responsabilitats, al sindicat, la cooperativa, l'ajuntament...

Vet aquí alguns temes que han motivat la nostra reflexió: la qüestió de la fruita seca, l'ingrés al Mercat Comú, els abocadors, la presència en la cooperativa, o la qüestió de la llet.

Una cosa que no és fàcil d'avaluar, però que d'una manera o altra es fa evident, és el procés personal de maduració com a militants cristians i pagesos; a pagès ens sembla més fàcil el lligam entre fe i vida, ja que ho vivim tot damunt el terròs:

Darrerament hi ha hagut algunes accions que han eixamplat el nostre horitzó: les trobades amb pagesos del moviment rural francès (Albons, abril 88; Caséras, novembre 89) i la participació més directa en algunes reunions de la FIMARC.

A què intentem respondre

El treball dels anys, amb el pòsit que van deixant en les persones la reflexió i la revisió de vida, ens dona una idea de moviment i ens ajuda a prendre un estil de vida que cada vegada s'acosta més a l'Evangelí.

Aquestes reflexions no queden tancades en el grup, sinó que, quasi per osmosi, es van transmetent als qui ens envolten. Sovint hem constatat que algunes idees treballades en el grup de la Branca que semblaven estranyes o impensables, al cap d'uns anys han estat assumides per molts altres com a pròpies.

Les accions, ben senzilles i concretes, amb èxit o sense, han anat creant una mentalització entre gent de fora del grup, no sabem si per simpatia o per l'evidència dels fets (moltes vegades no s'arriba a la conclusió com a fruit de l'anàlisi, sinó per l'evidència dels fets). Vet-ne aquí uns exemples: el problema de l'aigua i les urbanitzacions, i el dels abocadors industrials i les reaccions que ha provocat en algunes comarques rurals.

Ara que es perden la mentalitat rural i la cultura de pagès, el moviment esdevé una bona eina per als membres de la Branca per a «vendre» idees amb ganxo, i plantejar interrogants que facin descobrir els problemes rurals als ciutadans de les comarques.

En definitiva, a través de la Branca, intentem donar resposta a tots nivells a la nostra pròpia vida: què vol dir ser cristià avui i aquí; quin sentit té la vida... Tot això evitant de caure en les superficialitats de la nostra societat de consum.

Compromisos i accions

Avui la gent necessita idees, idees eficaces, que ens ajudin a veure-hi més enllà. Per això a la Branca potenciem l'anàlisi i la presa de consciència de la realitat europea, que, amb l'ingrés al Mercat Comú, ens afecta tan profundament a tots però d'una manera especial el món de l'agricultura i la ramaderia.

Com una forma de lluita contra l'aïllament, el moviment anima els seus militants a comprometre's en les organitzacions agrícoles, les cooperatives, els sindicats, etc.

Les trobades entre pagesos de tots dos costats de la frontera ens han ajudat a avançar efectivament per camins de coneixença mútua i de solidaritat.

«Competència o solidaritat» era el tema que ens vam plantejar a Albons l'abril del 88. Allà es va formular aquesta idea: «Afirmem que no tot el que s'anomena "progrés" és necessàriament un progrés per a l'home; només ho és si agafa tot l'home i tots els homes». I un dels compromisos va ser: «vetllar perquè la informació que nosaltres tenim i les reflexions que fem esdevinguin sobretot un servei a favor dels pagesos que ens envolten».

Suggeriments per a un debat

A la XIX Jornada Nacional del moviment de Cristians de Pobles i Comarques de Catalunya, la Branca Pagesa hi vam aportar una monografia sobre el que hem viscut darrerament. La nostra exposició acabava amb aquests interrogants:

—Quin model de societat estem construint?, quin tipus de societat ens agradaria construir?, fins on arriba el límit del consumisme i del progrés?

—Quins lligams podem crear entre el món rural i el món urbà, que ens ajudin a tots a millorar en la informació, la solidaritat i el compromís, i ajudar, així, a millorar la nostra qualitat de vida?

—Com a moviment de cristians de pobles i comarques de Catalunya, quins compromisos i quines accions podem fer després d'aquesta Jornada?

Quan els pagesos, com a col·lectiu, reivindicuem a través de les manifestacions el dret de viure amb dignitat i exigim que se'ns respecti mínimament, creem problemes a la ciutat, i en som conscients. Per culpa d'una mala informació es poden crear rivalitats entre la gent de ciutat i la gent que viu al món rural. Hauríem, però, de ser prou lúcids per a adonar-nos que són problemes que provenen d'una esfera a la qual difícilment podem accedir i que ens afecten a tots.— *C.C. i J.T.*

LA JARC, EL MOVIMENT DE JOVES CRISTIANS DE COMARQUES

PERE DALMAU

Fa deu anys que una colla de preveres i de joves de diferents comarques ens vàrem posar en contacte, i aquest fet ens va portar a recrear la JARC. Era l'abril de 1982.

Força gent dels nostres pobles i comarques s'havia pres seriosament la catequesi de joves, però calia pensar quina altra cosa s'havia d'oferir a aquells que estimen els pobles i que hi volen realitzar una tasca evangelitzadora.

La JARC (o «moviment de joves cristians de comarques») neix, arrela i creix amb vocació pel món rural, entès en un sentit ampli. Es tracta de les nostres comarques que, tot i el canvi constant i una colla d'influències urbanes, mantenen unes capacitats i uns valors amenaçats, que considerem necessaris per a la construcció d'un país i d'una Església a l'estil del Regne.

Hi ha joves que tenen tot el dret a viure als nostres pobles o capitals de comarca amb un estil evangelitzador. Aquests joves, que sovint només tenen l'oferta de fugir, guanyar diners, o anar-se'n, necessiten que des de l'Església els oferim camins de compromís en el seu medi. A més, els consiliaris (i els adults, és clar) no poden limitar-se a estar en el món rural com de passada, o a esperar d'anar-se'n. Viure a les comarques va esdevenint una opció de molta gent, i amb futur.

Realitat

Durant els primers anys hem anat a les palpentes: joves, iniciadors i consiliaris hem après de nosaltres mateixos. Els moviments especialitzats que ens han precedit han estat un punt de referència; mes ja tenim una història, una memòria i un projecte clarificadors. De preguntes, n'hem respost moltes, però, com veurem al final, encara en queden. La realitat és la següent:

– *els grups de base*: són l'element fonamental del moviment, gràcies a la revisió de vida;

– *la campanya*: és la línia d'actuació que emprènem cada dos anys. La darrera va girar sobre la pobresa a les nostres comarques; l'actual, sobre els valors dels pobles i comarques i la necessitat de dedicar-hi temps, per tal de viure i fer viure el sentit de poble;

– *la formació*: els militants s'organitzen per comarques o bisbats i es fan seminaris d'acord amb la campanya. La publicació «Rebost» ofereix elements d'anàlisi i de formació. Hi ha, a més, trobades d'iniciadors i consiliaris i s'aprofiten les ofertes de cada bisbat en la línia del moviment. Actualment es treballa entre els moviments especialitzats per tal d'oferir una línia comuna i complementària;

– *els equips* són grups de militants organitzats que porten les àrees del moviment, i constitueixen una escola d'aprenentatge i responsabilitat en els camps següents: iniciació, campanya, relació internacional, economia, publicacions, consiliaris i formació (aquest, en preparació);

– *les coordinadores*: el moviment vota, per comarques o bisbats, els responsables que durant un temps s'encarregaran de la coordinació entre els grups i la permanent;

– *la permanent*: és l'òrgan que està constantment alerta de les necessitats i les possibilitats dels grups i porta a terme les decisions del consell catalano-balear. La distància entre els membres de la permanent en condiciona el ritme (actualment, la presidenta és de Juneda –a les Garrigues–, la secretària és de Vila-seca –al Tarragonès– i el consiliari és de Santa Eugènia de Berga, a Osona);

– *les jornades*: sobretot les jornades generals visualitzen i expresen el moviment en el seu conjunt. Cada comarca o bisbat manté un ritme propi, segons les seves possibilitats;

– *les publicacions*: són materials que ofereix el moviment: la revista «Ressò», els materials de formació «Rebost», el material base «Farcell», la campanya d'iniciació, etc.;

– *l'extensió*: som reconeguts d'una manera estatutària als bisbats de Tarragona, Barcelona, Girona, Vic, Lleida i Menorca, i treballem conjuntament amb Mallorca. A les darreres jornades nacionals hi havia representació de setze comarques;

– *reconeixement internacional*: som reconeguts com a moviment propi, fet que ens permet intercanvis, i la possibilitat de participar en seminaris de formació i d'organitzar-ne, d'acord amb els interessos dels joves rurals europeus o d'altres continents.

Encara queda una llarga colla d'etcèteres. Interessa més, però, dir quin grau de maduresa (o no) ha assolit el moviment després de més de vuit anys de batejar. De fet, cada un dels apartats anteriors ha

representat hores de plantejaments, de discussió i d'aprofundiment, fins que cada jove no ha anat assumint el seu paper.

Debats

Per donar una idea d'on som, esmentarem alguns debats a l'interior del moviment. Hem fet la campanya «No badis! Entre nosaltres hi ha mancances, pobreses, desequilibris...». Fou un moment privilegiat per a debatre, als grups i a nivell col·lectiu, l'opció pels pobres. Ara som al bell mig de la campanya 90-92 «Viu el poble, dedica-hi temps!» Ens plantegem tot el que fa referència a la *cultura rural* i intentem donar-hi resposta. És un debat en evolució constant i vist des dels pobles petits resulta molt clar. Hi ha uns elements, sobretot un tipus de relació humana, que creen una manera de viure que va molt més enllà que una simple forma de guanyar-se la vida. Nosaltres considerem que és *irrenunciable* tot allò que converteix la cultura rural en un element enriquidor de la nostra societat. Les jornades d'estiu organitzades pel moviment ens han permès de veure l'ampli ventall de possibilitats que encara ens permeten treballar.

La campanya actual ens ajuda a aprofundir sobre l'evangelització del medi rural i a treballar-hi, no a partir de contemplacions idíl·liques, sinó de la constatació d'un canvi estructural urgent, car el món rural no vol pagar allò que llueixen els de la gran capital.

Calen joves, animadors i consiliaris que creguin en el medi rural. No hi ha reunió, trobada ni cap altra experiència del moviment que no estiguin amarades de pregària. En força ocasions s'ha debatut el paper públic de la JARC, quins compromisos hem de prendre a nivell col·lectiu, i quina posició davant el món rural. Tot i que la majoria de militants no són pagesos, hem de tenir una sensibilitat especial davant els conflictes que pateix el món agrari. La major part de grups neixen de les parròquies, amb tot alguns viuen malgrat les parròquies, però (els consiliaris hi insistim) mai contra les parròquies, que són la comunitat natural dels nostres pobles.

Podem deixar constància, com a signe de maduresa, d'un reguitzell de responsabilitats assumides pels mateixos joves, i de llurs neguits i ideals. Ells s'encarreguen de l'economia, preparen les jornades, les realitzen i revisen, creen grups d'iniciació, assumeixen compromisos a la parròquia i al món civil, amb la voluntat de transformar realitats petites o grans.

¿Cal fer una llista de desencerts? Hi trobaríem els propis de qualsevol grup de joves. Crec que és preferible dir-nos que entre els joves hi ha autèntics testimonis: des dels qui han optat per la vida religiosa

des del moviment, fins als qui han renunciat a llocs de treball més gratificants, o els qui han fet centenars de quilòmetres per veure militants d'altres comarques i explicar-se la manera d'evangelitzar.

Reptes

Sempre es pot anar més enllà. Ara bé, així com en conjunt hi ha una colla de plantejaments ben superats (per exemple, el debat parròquia/moviment, la politització dels grups, el reconeixement que la revisió de vida sola no és suficient, l'acceptació de la pregària com l'amaniment necessari de la vida, la convicció que el compromís no ha de ser només social, entendre que l'Església no és una entitat democràtica com qualsevol altra...), hi ha, amb tot, qüestions que ens preocupen. I si hi ha llocs on s'ha encertat el camí, no podem dir el mateix de tot el moviment.

Vet aquí algunes d'aquestes qüestions:

– *un moviment de joves*. Quan diem «joves», pensem en els de divuit anys en amunt. ¿Es tracta, doncs, de fer una iniciació i una preiniciació suficientment llargues que arrenquin de la confirmació?;

– *un moviment especialitzat*. L'oferta pot ser per a tothom, però no volem rebaixar l'exigència militant. Cal, també, una pastoral general per als nostres pobles i comarques. ¿Com passar d'aquesta pastoral general al moviment especialitzat?;

– *el món rural*. Estem en un món rural cada vegada menys agrari. L'estudiant, sobretot als pobles petits, no es prepara per realitzar la feina al seu poble. Al poble no es creen les indústries ni els serveis necessaris... Un món rural «diferent». ¿El volem diferent? ¿A quines comarques som necessaris i a quines no?;

– *iniciadors i consiliaris*. Estem convençuts que, on hi ha un consiliari o uns iniciadors, un moment o altre sorgeix un grup. ¿Com fer possible que els iniciadors laics assumeixin el paper de consiliaris?;

– *la memòria del moviment, com a punt de referència*. ¿Com es poden fer sorgir grups on no hi ha aquesta memòria? I als bisbats més rurals, ¿com es fa l'anàlisi dels joves en aquest medi?; ¿i com es comparteix i s'opta per l'evangelització?;

– *personalismes a superar*. Hi ha molts agents de pastoral que segueixen una línia de moviment amb la qual fàcilment estariem d'acord, però els fa una certa por entrar en un moviment «on potser no podré controlar els que tinc». Al moviment precisament queden superats els personalismes. ¿Com connectar amb els qui estan tancats al seu grup o a la seva parròquia?;

– *pobles petits*. No sempre s'hi pot fer grup. ¿Com crear espais

d'interrelació arxiprestal entre joves de diferents pobles i d'acord amb els mossens i els animadors de la pastoral?;

– *tenir temps*. Centrem la pastoral dels joves els divendres i els dissabtes, que és quan ells han de «viure al poble». ¿Cal fer només reunions de reflexió o de revisió personal? ¿I el compromís pel al qual eduquem? ¿Hem de fer un moviment pensant en les actituds personals o hem d'estar de cara als altres?;

– *la formació necessària i complementària*. Al grup s'aprèn a veure la realitat i a descobrir-hi la presència del Regne o del Maligne; però això no és suficient. ¿Quina formació teològica, sociològica i pastoral han de rebre aquests joves, sovint atabalats per molts reclams i sensibles a tantes necessitats?

No cal allargar més aquesta llista. Tenim, per l'experiència, respostes a més d'un d'aquests interrogants. Potser podem afegir-hi que el neguit que ens empeny constantment és signe de vida; que la recerca és signe d'esperança; que transcriure és voluntat de testimoniatge. I que l'acceptació dels fracassos i les impotències després de molts esforços ens fa humils i orants.

Per acabar, caldria remarcar que no es tracta de reconèixer la JARC com una oferta més dins d'un pluralisme legítim, sinó com un instrument volgut des de les diferents instàncies d'Església, i cridat a ser llevat entre els joves dels nostres pobles i comarques.

EL DEPARTAMENT DE PASTORAL RURAL

PERE FRADERA I JOSEP PLEIXATS

Origens

Segurament a molts subscriptors de QUADERNS DE PASTORAL no els ve de nou l'existència del Departament de Pastoral Rural del Centre d'Estudis Pastorals. Però creiem que pot ser profitosa una ullada per veure com va començar, la seva finalitat, quina feina ha fet, la seva evolució. Aquest escrit vol ser una aproximació a la feina feta i als intents realitzats perquè la pastoral rural s'adeqüi al medi i als temps presents i esdevingui més eficaç.

A mossèn Joan Batlles, director del Centre i bon coneixedor del món rural, feia temps que li ballava pel cap de promoure un seminari de pastoral rural. La primavera de 1976 va proposar-ho a uns quants capellans que treballaven a l'àmbit rural de Catalunya. El 15 de juny aquests es van reunir als locals del Centre i es van constituir en el Departament de Pastoral Rural, amb una ponència de tres membres (Xavier Fradera, de Vic, Enric Sala, de Girona, i Ramon Prat, de Lleida) per a elaborar un projecte ampli. El debat del projecte va tenir lloc el 5 d'octubre, i el Departament va començar a funcionar amb aquests dos objectius: intercanvi d'experiències, i elaboració de criteris per a interpretar la realitat rural i la nostra història i poder-hi dialogar.

Primeres passes

El Departament es va ampliar amb altres capellans dels bisbats catalans i les Illes, i d'una manera ininterrompuda ha anat fent reunions de treball, d'octubre a maig, cada primer o segon dimarts de mes, de les 4 a les 7 de la tarda. Es tracta, doncs, d'un recorregut de quinze anys. Els membres del Departament hi col·laboren a títol personal, sense representació oficial ni oficiosa; fins ara sempre han estat capellans, llevat d'una novícia de Vallbona de les Monges que hi va participar el primer any, i d'una laica amb missió

canònica a Vallfogona de Riucorb que hi ha participat els darrers tres anys.

Els dos primers cursos es varen dedicar als objectius esmentats. El primer any es va fer una aproximació històrica al món rural de Catalunya del segle XVIII ençà, amb una atenció especial a la presència de l'Església en aquest procés històric. Vàrem estudiar el cooperativisme al camp i els contractes de cultiu a algunes comarques com el Berguedà i la Plana de Vic.

Aquesta etapa es va acabar al santuari de Montgrony, els dies 21 i 22 de juny de 1976, amb una reflexió teològico-pastoral sobre el material preparat a les reunions d'estudi i amb una revisió del funcionament del nostre equip novell.

En la línia del treball encetat l'any anterior, l'octubre de 1977 es féu una recollida de dades sobre la pastoral de minories i de masses que es fa al nostre medi rural. Vàrem destacar els estils pastorals subjacents i els fets polítics, econòmics, socials i eclesialstics que els havien condicionat. Després en férem una valoració històrica per veure què n'havia quedat, i una valoració crítica per veure'n les qüestions superades i les pendents. Acabàrem el curs amb una reflexió teològico-pastoral per arribar a estratègies i tàctiques pastorals concretes.

Irradiació

Acomplerts els objectius proposats a l'inici de 1976, després de dos anys de treball, el Departament va convidar els interessats en l'acció de l'Església a pobles i comarques a compartir l'experiència de recerca, reflexió i operativitat en una trobada a la Selva del Camp, del 18 al 20 de setembre de 1978. Va ser la I Trobada de capellans en el món rural (encara que aquesta denominació no es va fer servir fins a la III trobada, l'any 1982, a Solsona).

Fou un èxit, tant per l'assistència (seixanta capellans de tots els bisbats catalans i les Illes) com pel treball. En són testimoni les conclusions, que serviren com a treball del Departament els dos cursos següents. A més, el grup de cada bisbat va redactar uns compromisos de treball a la seva diòcesi en connexió amb els assistents al Departament. Aquests grups van durar un o dos anys, llevat del de Gironà que ha perseverat fins ara amb el nom de «grup de Sant Daniel».

El curs 1978-79, el vàrem iniciar molt optimistes, amb l'objectiu d'analitzar les conclusions de la Selva del Camp, que van ajudar-nos a descobrir les línies de fons: on érem, on volíem anar, i quins pro-

blesmes demanaven un aprofundiment per a fer camí. Aleshores vam comparar-ho tot amb la realitat de les comarques que coneixíem i vàrem elaborar una sèrie de treballs monogràfics sobre experiències de renovació pastoral amb adults. Aquestes monografies seguien unes mateixes pautes per tal de facilitar-ne l'anàlisi i el resum, que per culpa de les presses varen haver de ser ajornats per al curs següent.

Pel juny de 1979, com a cloenda del curs, el Departament es va traslladar quatre dies a Mallorca i es va posar en contacte amb els capellans que havien assistit a la Selva del Camp. També es varen estudiar els problemes pastorals de l'illa. Del 17 al 19 de setembre el Departament va col·laborar, amb la Consiliaria del Moviment de Cristians de Pobles i Comarques de Catalunya, en unes jornades d'iniciació al treball en els moviments especialitzats d'ambient rural, destinades a capellans, i celebrades a Solsona.

Vàrem iniciar el curs 1979-80 amb un repàs de les monografies sobre experiències de renovació pastoral. Les analitzàrem en profunditat i n'agrupàrem els resultats en actituds positives i negatives, per part dels agents de la pastoral, de la gent dels pobles, de les estructures eclesiaístiques i dels militants dels moviments. D'aquest treball va resultar-ne una llista de trenta-quatre interrogants sobre la pastoral de pobles i comarques, que vàrem resumir en aquests apartats: constatacions, camins, qüestions pastorals obertes i condicionaments que marquen les persones i els pobles i llurs actituds religioses.

Formulem el nostre «Credo»

L'inici de la reflexió teològico-pastoral d'aquests materials va coincidir amb les darreries del curs, que vam tancar a Tortosa del 24 al 27 de juny. Foren resultat de la trobada tant la redacció en forma de «credo» dels principis assumits pels components del Departament com l'elaboració d'un llarg elenc de valors d'Església que vàiem assumits, potenciats o arraconats. L'avant-projecte d'unes jornades de capellans pel setembre no va reeixir.

L'octubre de 1980 vàrem reprendre el camí. A partir del «Credo» de Tortosa intentàrem passar a l'«acció transformadora», és a dir, a aplicar les nostres conclusions generals a unes qüestions concretes que vam resumir en quatre apartats, el primer dels quals (que ens va ocupar tots el curs) feia referència a les messions parròquia-grups, parròquia-moviments, massa-minoria, a la parròquia. Vàrem estudiar aquest fenomen a partir de vuit monografies sobre el naixement

de grups a les parròquies: dificultats, fracassos, relació amb la clientela parroquial, etc. Ens adonàrem que el problema no era la conflictivitat, sinó la dificultat objectiva per fer néixer i animar els grups, que no han de ser únicament de serveis.

Aquestes qüestions, les vàrem acabar d'expressar del 24 al 27 de juny, al santuari de la Salut de Terrades (Alt Empordà), amb motiu de les jornades de fi de curs. La reflexió va girar entorn de la relació de la pastoral parroquial amb els grups de serveis, d'acció evangelitzadora, etc., partint del Nou Testament, a fi de promoure grups de tota mena a pobles i comarques. En la revisió del curs, constatarem que calia ampliar el Departament amb capellans de tots els bisbats, ja que Tortosa, Tarragona i Urgell no hi eren representats darrerament, i que calia fer-lo conèixer als bisbes de Catalunya. (Això, però, no s'efectuà fins a l'estiu de 1986, quan Francesc Pardo, Josep Pausas i Pere Dalmau van posar-se en contacte amb la Conferència Episcopal de Catalunya reunida a la Seu d'Urgell). En aquella avinentesa es van projectar per al setembre unes jornades per a capellans al Sant Crist de Balaguer, que no es van poder celebrar.

El curs 1981-82, el vàrem començar seguint les pautes de Tortosa. El tema de reflexió i d'estudi fou «evangelització i celebracions de la fe»: a) eucaristia dominical, b) altres sagraments, i c) celebracions populars. Després de la presentació d'experiències, ens férem aquestes preguntes: quines actituds havien desvetllat les celebracions en les persones?; quina experiència de Crist havien manifestat?; quin sentit d'Església havien fet viure?; i quina espiritualitat (en el sentit de lligam fe-vida) havien potenciat?

El curs es va acabar amb la III trobada de capellans del món rural, a Solsona, del 30 de juny al 2 de juliol, en la qual mossèn Miquel Barbarà, després de qüestionar algunes aproximacions a la realitat rural, va donar unes pautes de reflexió que ens ajudaren a conèixer millor la nostra realitat i a cercar criteris sòlids en aquests àmbits: catequesi, moviments, celebracions i corresponsabilitat.

Retorn als orígens

Els dies 28 i 29 de setembre el Departament es va reunir a Gombren, on es van revisar la trobada de Solsona i el curs anterior. A l'hora de programar el nou curs, vàrem retornar als orígens. Després de cinc anys, vàrem sentir la necessitat de centrar-nos de nou en «l'especificitat del món rural». En part hi va influir la ponència de mossèn Barbarà, a Solsona, que ens va fer veure que amb el temps la ruralia havia perdut una part dels seus perfils.

Així durant el curs ens dedicàrem a analitzar diversos problemes estructurals (econòmics, socials, polítics, culturals i religiosos) que afecten la vida de la gent del món rural i repercuteixen en les seves actituds. Va seguir una reflexió en què es va destacar les constants teològiques del treball del Departament fins aleshores. En recollim una, a tall d'exemple: «entenem l'Església com a mediació i no com a mera institució que té la finalitat en ella mateixa; la nostra feina és fer creients i no clients!» Per aquestes dates ens vàrem proposar l'elaboració d'un número de QUADERNS DE PASTORAL dedicat a la pastoral rural, i ja veieu que han hagut de passar set anys perquè la proposta arribés a bon port!

El darrer mes del curs vàrem preparar la IV trobada de capellans del món rural, sobre «Missió de l'Església-parròquia en el poble», per a intentar trobar alguns trets d'una pastoral renovadora des del món rural i per al món rural. Va tenir lloc a la Gleva, del 29 de juny al 2 de juliol de 1983. Fou molt concorreguda, i els membres del Departament van connectar de primera amb els capellans assistents.

El curs 1983-84, el vàrem iniciar al Molí d'En Rovira (a Vilafranca del Penedès), lloc al qual vàrem tornar cinc anys més. Començàrem valorant el curs anterior i la trobada de la Gleva, de la qual va sorgir el tema «com configurar la comunitat cristiana en el món rural, avui», que després vàrem analitzar a les reunions del CEP en tres tems: a) on som (situació pastoral actual i les seves causes), b) què hem de fer (partint de punts clau del Nou Testament i del Vaticà II), i c) com configurar l'Església del futur (de cara a possibles projectes pastorals).

Edició del nostre «Llibre vermell»

El gener de 1984 va haver-hi un fet insòlit al nostre Departament: l'edició del material i la paperassa d'aquests set anys. Fou la nostra memòria històrica, o «Llibre vermell» (el color de les cobertes del volum). Així arribàrem al final de curs, amb la V trobada de capellans del món rural, a la Seu d'Urgell, sobre «El capellà rural, compromès i evangelitzador», assumint el que havíem estudiat durant el curs: el capellà com a figura clau per a configurar la comunitat cristiana. Malgrat l'escassa assistència i les sorolloses canonades amb què sovint ens obsequiaren els militars de la plaça en situació de maniobres (mossèn Palomera n'és testimoni i víctima incruenta), vàrem poder treballar força.

A mitjan setembre, al Molí d'En Rovira, vàrem fer la revisió del

curs passat i la preparació del nou. Després d'un llarg debat, vàrem concretar el tema, que solem treballar amb el mètode de veure-jutjar-actuar, tenint sempre present el medi rural.

En la primera etapa del curs, vàrem fer una relació dels trets fonamentals de la vida cristiana, tant per part nostra com des de la Revelació. Després analitzàrem els nostres objectius pastorals i la forma d'aconseguir-los, a fi que la gent assumeixi i visqui la fe cristiana enmig dels desafiaments de la realitat quotidiana i la possible tensió entre parròquia-comunitat i minories. Com a darrer pas, a la llum dels trets fonamentals de la vida cristiana, vàrem valorar les nostres accions pastorals concretes, mirant-ne els punts positius i els deficients.

Del 25 al 28 de juny vàrem tenir a Banyoles la VI trobada de capellans del món rural. Hi vàrem repetir el tema del curs, «ser cristià avui en el nostre món rural, i quina pastoral requereix». Mossèn Ramon Alsina i mossèn Ramon Prat ens van ajudar a la reflexió, i un grup de militants va acudir per primera vegada a la trobada per informar sobre els moviments d'adults i joves de pobles i comarques.

X aniversari i inicis del tercer cicle

Passat l'estiu de 1985, al Molí d'en Rovira vàrem decidir tornar als plantejaments de tres anys abans, a Gombren, ja que la normalitat democràtica i l'alternança pacífica dels partits en el poder havien fet canviar la realitat global de la societat, àdhuc la rural.

Partint, doncs, dels plantejaments polítics, culturals, socials, econòmics i religiosos, que condicionaven en aquell temps el món rural, el curs 1985-86 vàrem estudiar la pedagogia pastoral per a ajudar a viure l'Evangeli en una situació de modernitat. Jaume Lorés ens va ajudar a aprofundir la nova realitat en una de les sessions d'estudi del CEP. El 14 de març vàrem celebrar amb tota solemnitat, a Sant Sadurní d'Anoia, el X aniversari del Departament. El doctor Ramon Torrella, com a president del CEP, va presidir l'eucaristia i ens va acompanyar en tots els actes commemoratius juntament amb mossèn Batlles i mossèn Totosaus.

Vàrem acabar el curs de nou a la Gleva, del 9 a l'11 de juny, amb la VII trobada de capellans del món rural, reprenent el tema del curs: «Modernitat, món rural i pastoral». Tal com ja hem dit, aquell estiu tres responsables del Departament visitaren els bisbes de la Tarraconense a la Seu d'Urgell.

Els dies 22 i 23 de setembre, ens vàrem reunir, com de costum al

Molí d'en Rovira, per a preparar el curs 1986-87. Cada vegada ens costa més de trobar un tema escaient. El d'aquest curs serà «missió de la parròquia i del capellà al poble», tenint presents tot un conjunt de dificultats degudes al laïcisme, el canvi de valors, l'impacte dels mitjans de comunicació, etc. Com a instrument de treball fèrem servir l'obra *Catolicismo en España*, de l'Institut de Sociologia Aplicada, de Madrid, perquè la considerarem una bona radiografia científica del nivell religiós de la societat. I partint de les propostes de la Gleba, arribarem a concloure com han d'actuar la parròquia i el capellà, com a agent principal de la pastoral, al terreny del seu treball propi, la seva vida i la comunicació amb la gent.

Nous reptes de la pastoral rural

Del 8 al 10 de juny del 1987 va tenir lloc la VIII trobada de capellans del món rural, a la Selva del Camp. El treball es va distribuir en quatre tallers d'acord amb l'esquema del curs: a) atenció pastoral dels pobles sense capellà resident (problema plantejat per primera vegada al Departament); b) acompanyament dels militants i de les persones en general, i tensió del capellà davant el diferent nivell religiós de la gent; c) progrés i empobriment progressius dels pobles rurals: solució?, el treball comarcal (arxiprestats, zones...); d) celebracions de la fe.

Els dies 21 i 22 de setembre ens vàrem trobar per darrera vegada al Molí d'en Rovira i proposàrem d'analitzar en detall durant el nou curs els tres darrers tallers de la Selva del Camp. Cada un dels membres del Departament va presentar el projecte de pastoral preparat per la seva parròquia. I seguint el mètode de la revisió de vida, en veiérem els objectius pel que fa a les celebracions, la nostra presència al poble, l'acompanyament de les persones, la nostra vida de capellà i les accions comarcals, arxiprestals o de zona. Aquesta fou la tasca del curs 87-88, que vàrem acabar amb una valoració global i l'elaboració d'una llista de dèficits pastorals i unes pautes d'actuació.

Del 13 al 15 de juny del 88 es va celebrar la IX trobada de capellans del món rural, a Begues, sobre «quina resposta donem, com a capellans, al món d'avui?». Pràcticament només hi acudírem els membres del Departament, que ens vàrem dedicar a cercar respostes a aquestes preguntes: a) el futur immediat, és un repte per a nosaltres?; b) com cal fer de capellà en un món que canvia continuament?; c) com ens hi trobem?; d) no tenim sovint un cert complex de superioritat? Mossèn Josep M. Rovira Bellosó ens va ajudar amb una re-

flexió en veu alta sobre el repte que la postmodernitat representa per a nosaltres com a pastors.

«La troika» es renova

Per a encetar el curs 1988-89 ens vàrem reunir a la Garriga. El canvi de lloc va ser un presagi, ja que hi hagué renovació de l'equip que feia cinc o sis anys que dirigia el Departament, i que, en el nostre argot anomenem «la troika». A petició pròpia, varen cessar mossèn F. Pardo i mossèn J. Pausas i van ser substituïts per mossèn Cinto Anglada, com a nou responsable, i mossèn Ramon Codina, com a secretari, ambdós del bisbat de Vic.

Abans de triar el tema del curs, hi hagué un debat llarg i exhaustiu sobre els objectius del Departament i la seva connexió amb els bisbats de Catalunya. A la fi vàrem optar per continuar en la línia dels dotze cursos anteriors i refermar-nos en les essències dels començaments. El Departament havia de continuar com a seminari de reflexió, investigació i anàlisi de la realitat rural i havia de proposar pistes adequades d'acció, però sense ser un grup d'acció com a tal. També vàrem refermar el criteri que la relació amb els bisbats havia de continuar essent merament oficiosa, sense crear noves estructures.

Feia un parell de cursos que preocupava el Departament la situació de nombroses parròquies arreu de Catalunya sense capellà resident, amb el replantejament pastoral que hauria de comportar. Doncs bé, per al curs 1988-89 ens vàrem fixar aquestes etapes d'estudi: a) reptes del món rural a la nostra Església; b) estudi d'unes conclusions pastorals adreçades a un grup de capellans de Girona, presentades per mossèn Esteve Andreu (un dels autors); c) estudi del document dels vicaris episcopals de Catalunya «Pobles sense capellà», ajudats per mossèn Cinto Anglada; d) presentació del directori «celebracions dominicals sense prevere», a càrrec de la Rosa Maria, del bisbat de Tarragona i amb missió canònica a Vallfogona de Riu-corb i contorns i quasi rectora (la «primma dona» del Departament); e) reflexió sobre el món rural i, més concretament, sobre el món pagès: marginació social, cultural, assistencial, eclesial...

Les trobades evolucionen

La X trobada va tenir un caràcter especial, per dues raons: l'ampliació de la invitació als agents de pastoral en general (per això l'anomenàrem simplement «Trobada de pastoral del món rural») (i no

«trobada de capellans»), i l'objecte de l'estudi, que no fou un tema sinó una demarcació pastoral. Vegeu-ne la crònica a l'article que segueix.

Aquest enfocament nou de les trobades, oi més amb un resultat completament satisfactori, ens féu recobrar l'esperança i l'optimisme sobre el futur del Departament. Així els dies 25 i 26 de setembre, a la Garriga, vàrem preparar, molt animats, el curs 1989-90, per tal d'analitzar la persona del capellà rural, seguint aquests punts: a) qui sóc jo, rector de poble?; b) com veig l'altra gent del poble?; com em veuen ells?

Cada un dels dos primers punts va ser treballat per un membre del Departament, i després va ser valorat entre tots. Per al tercer punt van acudir al Departament dos laics que, molt amablement però sense pèls a la llengua, van fer la nostra radiografia des de llur experiència i visió personal, que vàrem valorar i matisar entre tots. Com sempre ho vàrem il·luminar amb l'Evangeli i en vàrem treure conseqüències o pautes de renovació.

En compliment d'un acord de la Garriga, el treball fet pel Departament durant aquest darrer curs ha estat publicat en dos fulls titulats «Pastoral rural (Bisbats de Catalunya)». Ha estat la primera vegada que hem sortit al carrer, editorialment parlant. Excés de modèstia?, mandra d'escriure? Déu ho sap. El cert és que ja hem trencat el gel, sobretot des d'aquest número de QUADERNS DE PASTORAL.

El futur ens espera

Hem arribat a la fi d'aquesta història. Però no la narrarem nosaltres sinó que ho farà la Rosa Maria, a la crònica de la XI trobada, celebrada a Poblet del 18 al 20 de juny de 1990 (vegeu l'article següent). Encara a darrera hora, hem estat protagonistes, juntament amb els nostres companys de Departament, de la preparació del nou curs, 1990-91, a la Garriga, els dies 12 i 13 de setembre. Durant aquest curs, estudiarem en diverses fases la influència del món urbà en la vida dels pobles rurals del seu entorn més proper. I l'acabarem al Catllar, a deu quilòmetres de Tarragona, per estudiar *in situ* aquest problema tan actual.

Som conscients que al llarg d'aquests anys hi ha hagut moments de tota mena: treballs més reeixits i treballs més fluixos; que sovint hem caigut en reiteracions, a voltes per manca de memòria i a voltes conscientment. Darrerament, com ja hem dit, ens hem plantejat si calia donar la nostra tasca per acabada, teníem una sensació d'esgo-

tament. Però sempre hem arribat a la conclusió que cal continuar la recerca, modesta i pacient, car el Departament és una bona plataforma per a reflexionar sobre la pastoral del món rural a nivell català.

I cada any, com a bons pagesos, tornem a sembrar la llavor de les nostres reunions, amb una esperança renovada que és el Senyor qui fa créixer i fruitar el nostre treball.

LES DUES DARRERES TROBADES DE PASTORAL DEL MÓN RURAL

ROSA-MARIA SÀNCHEZ

Com a complement de l'article anterior, que recorre la vida del Departament de Pastoral Rural, faig aquí una crònica sumària de les trobades amb què es van cloure els dos darrers cursos.

A l'ombra del Rector i de les Monges

La trobada dels dies 19, 20 i 21 de juny de 1989 va ser itinerant, com veurem, per terres de l'Urgell i les Garrigues que pertanyen eclesiàsticament a l'arquebisbat de Tarragona. Preteníem reflexionar sobre els «condicionaments socials i polítics que afecten la nostra pastoral» i fer-ho des d'una comarca concreta i en connexió amb persones de la comarca. Per bé que la convocatòria era oberta, el fet és que els assistents (un promig de 30/35) van ser pràcticament tots preveres; només s'hi inscriviren dos laics i algun altre s'hi deixà caure de manera esporàdica.

El dia 19 ens trobàrem a Vallfogona de Riucorb, on tot parla del cèlebre rector. L'arxiprestat acollidor ens presentà un dossier sociològic per a ajudar-nos a conèixer la comarca i el diputat Josep Pau ens féu una exposició sobre els condicionaments socio-polítics de la situació actual dels pagesos i apuntà unes línies, també de política global, que caldria urgir per tal d'afrontar aquesta situació i d'encarrilar-la cap a un futur nou i millor, posat que ens trobem en un «moment de canvi i crisi, d'expectació i esperança». Destacà la importància d'enfortir el moviment cooperatiu, de promoure una política agrícola lligada directament al món rural i d'acréixer els equipaments del camp i afavorir, així, un reequilibri entre la població del camp i la de les ciutats. Però en quatre o cinc comarques de Catalunya, això no basta: cal emprendre-hi una actuació urgent.

El dia s'acabà amb visita a Guimerà, bell conjunt medieval, i celebració eucarística a l'església parroquial.

El dia 20 l'iniciàrem a l'ombra de les monges: eucaristia a l'església del monestir de Vallbona, amb la comunitat, i visita guiada al monestir. Després, trobada amb les assistents socials de Tàrraga (del bisbat de Solsona), que ens aproparen a «la realitat social dels pobles»: hàbits, demografia, evolució, a través d'un triple moment: la tradició, que s'allargassa fins a fregar els anys 60, el canvi, que s'inicia aleshores, quan comencen a marxar famílies del camp i es complementa el treball agrícola amb la instal·lació d'algunes granges, i el moment actual, marcat pel desarrelament dels joves que estudien, cada cop més nombrosos, per la tendència a guanyar-se la vida al centre comarcal i treballar la terra els diumenges, i per la millora general dels pobles, tant dels habitatges particulars com dels carrers i les instal·lacions, que promouen els municipis. Tot plegat feia constatar la falta de previsió davant els canvis i la necessitat de l'agrupament per a afrontar el futur.

Al treball de grups per a reflexionar sobre la presència cristiana en aquest món, subratlàvem que els responsables pastorals necessiten informació realista; que la parròquia ja no és l'aglutinador local que era; i que és urgent unir esforços a nivell arxiprestal.

Encara vam tenir temps, abans de dinar, per a participar en la pregària de les monges i dialogar amb una d'elles.

A la tarda vam visitar tres cooperatives: «l'Olivera», de Vallbona (treball, amb deficients, i explotació agrícola), i dues de l'Espluga Calba, una de gènere de punt i una altra agrícola-ramadera, promogudes per preveres de la parròquia, que ens va exposar que havien sorgit per a complementar i assegurar l'economia dels pagesos, exposats sempre a perdre-ho tot jugant a una sola carta.

Al vespre, sopar a Belianes, en companyia de cristians de l'arxiprestat, que l'havien preparat. I interessant vesprada amb el Consell pastoral arxiprestal, nascut de les trobades arxiprestals que ja tenen vint anys d'existència i que es fan una tarda al mes durant el curs. El Consell pastoral també es reuneix cada mes i és integrat per cristians que s'hi ofereixen voluntàriament.

I ja som al darrer dia. Treball en grups i posada en comú sobre aquestes dues qüestions: quines crides ens demanen una resposta més urgent, i quines són les exigències pastorals bàsiques. Vam destacar, entre altres coses, la presència en la vida del poble i la necessitat del treball en equip entre preveres i amb els laics. I vam acabar fent una valoració ben positiva de les Jornades per la bona convivència i pel contacte amb gent de la terra. Un dinar de germanor, en un dels hotelets de Vallfogona va cloure la nostra trobada.

A l'ombra dels monjos

La trobada dels dies 18, 19 i 20 de juny de 1990 va celebrar-se entre Poblet i Santes Creus. Decididament, la ruralia s'aixopluga a l'ombra dels monestirs i segueix la ruta del Císter.

Vam començar donant una ullada general al treball del curs per a tenir-ne una visió de conjunt i fer-ne una valoració general. Havíem reflexionat sobre el capellà de poble: qui sóc jo, rector de poble; com veig els altres; com em veuen ells; com construeixo Església. N'estàvem contents, del treball fet. Ara, davant una societat canviant, accentuem la necessitat de mantenir-nos oberts i crítics i d'aferrar-nos només a les quatre coses fonamentals. I constatem que continuem separats de la gent, que no és fàcil la nostra convivència amb el poble, a desgrat d'una certa sintonia, i que una cosa és el que nosaltres oferim i una altra el que la gent espera de nosaltres; en general, ens sembla, la gent ve a buscar i no a aportar.

El dia 19 vam compartir-lo amb tres religioses vedrunes que ja no tenen escola i constitueixen una comunitat de presència i testimoni en medi rural, dues laiques i una religiosa amb missió pastoral en parròquies, i un laic que fa algun servei parroquial quan no hi ha prevere. Diversos serveis i carismes, doncs, per a una obra comuna: evangelitzar el nostre món rural d'avui. Dificultats no en falten: destaquem que la figura del laic amb missió pastoral no sempre és ben assumida per la gent, que tenen la impressió d'una simple suplència. Notem també que alguns bisbats sembla que optin sigui per diaques casats, sigui per laics. Nosaltres creiem que es tracta de dues vocacions diferents i que l'opció s'hauria de fer en tot cas per una Església (i una pastoral) corresponsable a totes totes. Això demana, naturalment, desvetllar la vocació missionera i de servei eclesial en persones actives a les nostres parròquies i una formació humana, cristiana i pastoral seriosa.

Al migdia cinc membres de la Unió de Pagesos ens havien apropiat a la marginació escandalosa en què es troben les famílies que viuen del conreu d'avellaners. Només vam poder oferir-los la nostra solidaritat; però el fet és que la seva exposició ens va arribar molt endintre.

I ja som al tercer dia, que pren caire turístic. Visita guiada —molt ben guiada— al monestir de Santes Creus; visita al «museu de la vida rural», esplèndid, i alligador, de l'Espluga de Francolí, i dinar a Poblet, amb repàs al treball de les jornades i conclusions generals.

I vet ací per aquest any.

EL COOPERATIVISME AGRARI A CATALUNYA

JAUME FONTDEVILA

Cop d'ull a la història

L'origen de les societats cooperatives, en la seva accepció actual, s'ha fixat tradicionalment al darrer quart del segle passat, amb els estralls provocats per la fil-loxera el 1879. Davant d'aquest fet, els vinyaters s'uniren en societats a fi de poder comprar ous americans. Per aquells temps, també, es crearen associacions pageses i societats amb altres finalitats. Entenem que aquestes entitats, tot i l'existència d'altres experiències associatives anteriors, són les precursoras de les societats cooperatives actuals.

Al final del segle passat i al principi de l'actual es crearen societats que encara perviuen, malgrat l'evolució del seu nom: societats pageses, associacions de treballadors de la terra, sindicats agrícoles i, avui, cooperatives agrícoles. Així, a tall d'exemple, ens trobem amb les cooperatives de Valls (la més antiga, fundada el 1888), Barberà de la Conca (1894), Vallmoll (1896), Blancafort (1896), el Catllar (1897), Vila-seca (1898), «La Pràctica» de Lleida (1902), la Selva del Camp (1903), Cornudella (1904), l'Espluga de Francolí, Espolla, Alella, Guissona i Maspujols (totes del 1906), Banyoles i Cassà de la Selva (1907) i d'altres.

Cal assenyalar el paper que va tenir l'anomenat «catolicisme social» en el desenvolupament dels sindicats agraris arreu d'Espanya. Ara bé, mentre a Castella els sindicats agrícoles neixen amb un marcat caràcter religiós, a Catalunya foren molts pocs els nascuts amb l'etiqueta de catòlics, tot i que un cert sector d'aquest estament hi ajudà.

Durant la II República, la competència política en matèria de cooperació fou traspasada a la Generalitat. El Parlament aprovà la Llei de Bases de la Cooperació, la llei de Cooperatives i la Llei de Sindicats Agrícoles, totes elles de 1934, i segons els criteris d'igualtat de

representació i de vot dels socis. Aquesta legislació topà, però, amb la resistència d'alguns sindicats agrícoles, constituïts sobre la base del vot proporcional, i de certs partits de dretes, la qual cosa comportà un fracàs parcial en la seva aplicació.

El juliol de 1936, amb l'esclat de la guerra civil, es produïren enfrontaments (derivats en morts) entre pagesos i propietaris. En el rerafons de les disputes, cal parlar de l'odi acumulat que havia provocat la Llei de Contractes de Conreu (1934), promulgada pel Parlament de Catalunya i, posteriorment, anul·lada pel govern de la República.

A la fi de la guerra civil, el govern de Franco derogà tota la legislació en matèria de cooperatives, i va imposar el tancament o el control dels sindicats agrícoles, en funció d'hipotètiques col·laboracions amb els organismes polítics de la guerra. Així foren clausurades almenys una seixantena de cooperatives i foren espoliats llurs béns i patrimoni. Es dissolen també tots els organismes federatius anteriors. La nova legislació preveu la substitució dels «sindicats agrícoles» per «cooperatives del camp». Així mateix, es creen les «Unions Territorials de Cooperatives del Camp» (UTECA) per a cada província: en el cas català n'hi havia quatre, cada una controlada per un «jefe» provincial depenent d'un «jefe regional».

A partir dels anys 60 es constituïren un gran nombre d'entitats, especialment a Lleida i a Tarragona.

En general, durant tot el període dictatorial hi hagué una manipulació del cooperativisme agrari, amb dirigents i administradors sovint imposats.

Amb el canvi polític desapareixen les UTECA. D'altra banda, el 7 de setembre de 1979, el govern central traspasà a la Generalitat les competències en matèria de cooperació. Així mateix, i cloent en certa mesura el procés, el 24 de febrer de 1983 s'aprovà la Llei de Cooperatives de Catalunya.

Aquesta ha estat, a grans trets, l'evolució del cooperativisme agrari català. Aquest serà el punt de partença per entendre els problemes de les cooperatives agrícoles avui a casa nostra.

Situació actual

La llei 4/1983 de Cooperatives de Catalunya, en el seu article 1, defineix la cooperativa com l'associació de persones naturals i/o jurídiques que es proposen millorar la situació econòmica i social dels seus membres, i la de l'entorn social en què es mouen, tot exercint una empresa de base col·lectiva en la qual el servei mutu i la col·la-

boració pecuniària de tots els seus membres permeten dur a terme una funció que tendeixi a millorar les relacions humanes i a situar els interessos col·lectius per sobre de qualsevol idea de benefici particular.

Cal dir, en primer lloc, que la societat cooperativa és una empresa col·lectiva de marcat caràcter social. Des dels seus orígens, la finalitat d'aquest tipus d'estructura societària no ha estat tant l'ànim de lucre per part dels seus membres, com la necessitat social d'accedir a uns serveis, a voltes indispensables per a la continuïtat del mateix camp.

A l'encapçalament del treball feia esment a un repte històric per al cooperativisme català. La situació a les darreries del segle XX (el 1990) no és la mateixa que al 1879. No obstant això, perviu la necessitat d'agrupar-se per tal de trobar una solució solidària als problemes que planteja l'agricultura. En aquest context, encara és vàlid el principi d'igualtat de representació i de vot. En definitiva, el 1990 la cooperativa és un instrument jurídic vàlid, en mans del pagès, per a trobar resposta als problemes generals del camp.

A tots aquests punts, però, cal afegir-hi, el 1990, una altra qüestió cabdal: la plena integració del sector agrari en l'economia de mercat. Aquest és, avui, el gran repte, l'assignatura pendent de gran part del camp de casa nostra. En aquests moments, les cooperatives es plantegen la necessitat de comercialitzar els productes en condicions òptimes. Per tal de fer front a la dinàmica del mercat, a les grans empreses agroalimentàries, no és suficient produir, sinó que cal participar del valor afegit al producte elaborat. Per això, fóra important que les cooperatives agrícoles es convertissin en agents reguladors del mercat. Amb tot això, ens adonem que pot ésser convenient revisar l'estructura tradicional del camp a partir d'aquestes noves circumstàncies.

D'altra banda, adequar-se a les necessitats del mercat suposa, a voltes, inversions considerables. Així, moltes entitats, sobretot en zones desfavorides, no tenen capacitat per fer front a aquestes despeses. Alhora, cal afegir-hi l'avançada edat de la població ocupada al camp. Aquesta dinàmica pot comportar que les societats cooperatives amb poc volum de negoci estiguin condemnades a ser cada cop més petites, fet que pot conduir a la seva desaparició. I les cooperatives, sobretot en poblacions petites, són entitats socialment necessàries.

Davant d'aquesta perspectiva, una resposta viable és la creació i potenciació d'estructures jurídiques de segon grau, de cooperatives que abarateixin costos, concentrin el producte i aconseguixin posar-lo al mercat de forma que resulti competitiu.

Aquesta solució, tan senzilla a priori, no ho és tant en la seva aplicació real. El camp és reticent a segons quins canvis. Amb aquestes entitats de segon grau, el pagès perd —o almenys així ho creu— capacitat de gestió sobre el seu producte. Aquestes entitats suposen el trencament amb una dinàmica que per a molts agricultors d'edat ja avançada no ha anat tan malament. Cal que, des de l'administració fins als consells rectors de les cooperatives, s'informi l'agricultor i que, en definitiva, sigui el mateix pagès qui hi doni llum verda i participi en la reestructuració necessària del camp català.

És, també, força freqüent, avui dia, culpar dels mals de la pagesia la integració de l'Estat espanyol a la CEE. La Comunitat Europea pot ser corresponsible d'alguns dels mals del camp, però no de tots. A voltes els mals que pateix l'agricultura poden ésser atribuïts al mateix camp, si més no per omissió. Al principi del treball dèiem que l'origen de les societats cooperatives actuals podíem fixar-lo en la necessitat de combatre la fil·loxera. Fou un element natural el que va provocar els estralls i va posar en marxa la gent del camp. Fou l'agricultor, al cap i a la fi, el qui va donar una resposta als problemes que se li van plantejar. Potser seria el moment d'aplicar altrecop la mateixa filosofia que fa cent anys va donar tan bons resultats.

TESTIMONIS

TESTIMONI D'ESPERANÇA

CARLES DE AHUMADA

Vet aquí una sèrie de trets que han configurat la meva vida (i la d'altres amics i amigues): sóc enginyer industrial per la Universitat de Barcelona, vaig participar activament als inicis del moviment cristià universitari (després MUEC), vaig estar compromès en la lluita política pel canvi de règim i una major justícia i llibertat, vaig tenir contacte amb la realitat eclesial, política i del moviment obrer, de Catalunya, de la resta de l'Estat i internacional...

Vàrem ser influenciats per la revolta estudiantil del 68, per una llarga lluita obrera, pel moviment polític d'esquerres, per la lluita a l'Amèrica Llatina, que coneixíem i vivíem gràcies a molts amics, per

la teologia de l'alliberament i les teologies polítiques europees i pels corrents teològics més innovadors... També ens van influir les experiències de renovació eclesial de les comunitats de base i les comunitats populars, el moviment de Cristians pel socialisme i la renovació monàstica (Taizé, Bosse, Collsabadell, Fogars, i ermitans com el pare Estanislau de Montserrat).

Tot això sobre un coixí de Mounier, poemes de Péguy, relats de Saint-Exupéry, el «Francesco» de Ballarín, la lectura de Marcel Legaut, d'A. Paoli, de Charles de Foucauld i R. Voillaume, que vaig conèixer més tard.

L'experiència de la Missió Obrera i, sobretot, una lectura compromesa de l'Evangeli des de la lluita concreta i política, ens van fer optar per la vida amagada i senzilla en un barri obrer i per diferents treballs humils (en el meu cas, peonatge en una fàbrica de ceràmica, desbarbament de peces de ferro en una fundició, recollida de monedes de les cabines telefòniques, peonatge agrícola al Prat de Llobregat enmig de les colles clandestines subcontractades als bars, recollida nocturna d'escombraries a Barcelona durant dos anys i mig). Pel que fa a l'estatge, he viscut al barri Xinès, a la Mina, a la Catalana i a les cases del Governador, al barri de Verdum.

Volíem compartir les dificultats i la vida de la gent pobre, dels més marginats. No n'hi havia prou amb lluitar pel canvi des de la nostra situació còmoda, sinó que calia ser un d'ells i lluitar al seu costat. Era fàcil parlar dels pobres i oprimits, però la nostra paraula només tenia sentit si ens fèiem pobres i patíem la seva situació. Difícilment podíem compartir la seva vida sense renunciar als privilegis de la nostra situació.

Pensàvem, també, que l'Església parlava massa i necessitava un temps de silenci, de pregària-contemplació des del més profund del dolor i la impotència de la gent pobre, seguint Jesús de Natzaret, que es va fer no res. Solament l'amistat faria entenedor l'Evangeli. L'amistat i la fraternitat es creen entre iguals i ens exigien que ens abandonéssim en mans de Déu, petits i pobres, sense possibilitat de tornar enrera, perquè no podia tractar-se només d'una experiència temporal. La nostra opció pels pobres era, doncs, sense retorn. No dúiem sarró ni bossa (ho llegíem a l'Evangeli), i per això podíem arribar allà on no arribaven ni la institució Església, ni els polítics, ni els sindicats. Podíem anar als límits de la vida, a la frontera de la marginació, allà on les coses i les persones deixen de ser rendibles, mesurables i valorables. Era a finals de l'any 72.

L'opció d'anar al camp

L'opció d'anar al camp es va anar coent al llarg d'aquests sis anys de vida de treball i de lluita obrera i contra la marginació. No va ser cap fugida bucòlica ni cap recerca alternativa o ecològica. Volíem anar on ningú no volia anar. Semblava que la ciutat era el centre de tot i la mesura de totes les coses i que el futur es decidia a la ciutat. Havíem descobert el treball de pagès i una gran explotació al Prat de Llobregat. Volíem connectar, també, amb el món dels temporers.

Últimament, a Barcelona havíem descobert el món dels immigrants clandestins, nord-africans o magribins. Compartíem la feina de les escombraries i una pensió clandestina, i ens fèrem amics. Allí vàrem iniciar el centre cultural d'acollida Bayt-el-Thaqafa, que encara funciona. Aquests magribins ens van ajudar a descobrir la complexitat del món àrab i la gran riquesa de la cultura islàmica i dels seus països. De la mà de la gent pobra vaig descobrir l'acolliment, el diàleg, les altres cultures, la immensitat del món, la misèria de dintre i de fora de l'Europa rica.

L'any 79 vàrem decidir anar a pagès. Tornàvem de passar prop d'un any al desert del Sàhara algerià, seguint les petjades de Charles de Foucauld: Tamanrasset, Beni-Abbès, El Abbioud-Sidi-Cheij. Vàrem viure al desert, on vàrem refer-nos de tantes fatigues per dintre.

En aquest moment anàrem a Vallbona per passar-hi un any i mig i adaptar-nos al món rural. D'universitaris anàvem sovint al monestir, on teníem gent coneguda i amics. Era una zona pobra, i hi havia l'Olivera, cooperativa de treball agrícola amb deficients psíquics. Havia de ser un lloc de pas. Anava amb un company que se'n va anar un any després, i em vaig quedar sol, però no vaig gosar anar-me'n. Em semblava que trairia la gent, com si hi jugués. En un poble sense gaire esperança de futur, fóra com si abandonés, com si jo tampoc no cregués en cap esperança. Però, Déu meu, sí que n'hi havia d'haver, d'esperança!

Deu anys de desert

Ara fa deu anys que hi sóc. Ha estat un temps difícil. Primer, per a poder sobreviure treballant de pagès: quanta ajuda no he necessitat! Penso que tot aquest temps ha estat per a mi temps de desert: purificació dels meus ídols, esquemes i teories; abandó en mans de Déu, sense acabar d'entendre si aquest era el meu lloc o no; acceptació del tarannà de la gent; distància cultural punyent entre el meu món i el món rural; sensació de ser foraster (un punt de desconfiança

permanent perquè qualsevol dia me'n puc anar); manca de privacitat i de recursos per a sortir del forat, rutina, manca de perspectives, caciquisme de la política local, les meves pròpies contradiccions...

En aquest desert he tingut tres temptacions: la de la riquesa ràpida de la vida urbana, la seva gran oferta cultural i el seu progrés enlluernador; la del poder: accedir al poder per canviar les coses i les persones des de dalt i fer front als cacics del poble; i la de l'eficàcia: deixar-ho córrer tot per fer una altra cosa amb més incidència i més valor, que afecti més gent.

Però resto al poble, perquè hi tinc amics i em sap greu abandonar-los, perquè crec que el món rural ha de tenir un futur més digne i vull treballar-hi, perquè hi ha una munió de gent que hi resta: vells, solitaris, fracassats que s'agafen a un món rural que els han pres i que ja només existeix en llur record. Perdut entre ermits i conreus, sol, em surt un clam, com una pregària al Déu de Jesús: que no s'oblidi de tot aquest sofriment amagat del món rural.

A poc a poc he anat canviant. He recuperat la paraula a l'església local i a la vida local. Al treball he optat per formes de progrés, per les noves tecnologies, per la recerca de futur al poble i a la comarca, i, per això, he esdevingut sovint, sense voler-ho, una persona incòmoda.

Sovint, però, tinc ganes de tornar als tuguris on s'amuntega la marginació a les grans ciutats. Com una crida a no instal·lar-me mai; a desparar sempre la tenda i anar als confins del món.

Però és temps de romandre aquí. Perquè encara és un senyal que hi ha d'haver esperança.

RELIGIOSES VEDRUNA EN EL MÓN RURAL

MARIA-NARCISA FIOI

Fa quatre anys que un grup de comunitats rurals Vedruna de la província canònica de Tarragona ens anem trobant per reflexionar i compartir la vida i la missió.

La Congregació Vedruna és rural des de les seves arrels, car Joaquim de Vedruna estableix la primera comunitat a la casa pairal del Manso, a Vic. La institució neix a pagès, i des dels orígens ens hem anat fent presents a molts pobles amb el nostre carisma educatiu i sanitari.

Els canvis, però, que els darrers anys han experimentat aquests dos camps a la nostra societat, han motivat una manera diferent de ser i d'estar en el món rural. La història, que és història de salvació, ens va marcant. Desapareixen els centres propis i sorgeix el plantejament urgent: *per què i com* estem als nostres pobles?

Aquest és l'origen de les nostres trobades de religioses Vedruna en el món rural.

A partir de l'anàlisi de la realitat fet a cada comunitat, i compartit a les trobades, hem arribat a elaborar un projecte-marc per a aquest tipus de comunitat.

En una reflexió comuna varen sorgir uns reptes de caire sociocultural i eclesial als quals volem donar resposta.

Afirmem que la nostra presència en el món rural ha d'estar recolzada en una espiritualitat específica, un estil de vida propi, i una resposta concreta d'acció.

Espiritualitat

Vet-ne ací els trets més importants:

– Volem ser persones d'una vida profunda de pregària, enamorades de Jesucrist (el Jesús de l'Evangeli, senzill, proper a la gent, acollidor del més petits), abandonades a l'amor del Pare, guiades per l'Esperit, i amb una espiritualitat trinitària, com Maria, la mare de Jesús.

– Volem estar atentes a la vida de la gent, amb una encarnació

entre la gent del poble i una mirada contemplativa per descobrir en la vida la presència de Jesús.

– Volem ser educadores de la fe i la pregària. A més d'oferir la casa per a pregar, ens oferim a compartir la pregària, volem animar grups i persones a la vida de pregària, i ser sensibles a la pietat popular, amb capacitat de discerniment, animació i acompanyament.

– Volem que no ens calgui dir que estimem Déu i els germans; per a descobrir-ho, n'hi ha d'haver prou amb la vivència humil i joiosa de la fe i la vida consagrada.

Estil de vida

– Ens refermem en la nostra opció evangèlica per una vida senzilla i de pobresa.

– Ens ajudarem a descobrir les noves formes de viure la pobresa avui als pobles petits.

– Posarem el que som i el que tenim al servei de les necessitats reals de la gent.

– El nostre nivell de vida (vestit, viatges, vacances...) serà molt semblant al de la gent senzilla del poble.

– La vida de pobresa ens portarà a ser solidàries de la vida (festa i lluita) dels pagesos.

– Preferirem els allunyats i marginats de la societat.

– Serem amigues dels qui no tenen poder, encara que això ens porti a enfrontar-nos amb la gent del poder.

– Serem educadores dels valors del Regne i ens hi deixarem educar pels senzills i els petits.

– La nostra casa estarà oberta i serà acollidora per a tots els qui ho necessitin.

– La manca de jovent als nostres pobles ens és una crida a viure la Bona Nova de Jesús, amb mentalitat oberta i creativa.

– La nostra acció i el nostre compromís seran sempre revisats amb una reflexió comunitària a la llum de l'Evangeli.

Missió

– No es tracta de «fer» moltes coses, sinó de ser testimonis de Jesús enmig de la gent.

– Tot continuant l'encarnació del Fill de Déu, treballarem per transformar les estructures que impedeixen la dignitat de les persones.

- Buscarem més la continuïtat d'allò que és senyal de vida, a la parròquia o al poble, que no pas el nostre protagonisme personal o comunitari.

- Estarem sempre al servei de la comunió eclesial, costi el que costi.

- Ens oferirem a assumir els grups de la parròquia que ningú no vol portar i en formarem part.

- Descobrirem els valors de la gent dels nostres pobles i ens farem deixebles seus.

- La disponibilitat serà la norma de la nostra vida.

- Sortirem de casa sempre que ho requereixi la missió.

- La nostra acció només tindrà sentit si la recolzem en una vida espiritual intensa.

A la llum de l'Evangelí, de les constitucions i dels documents congregacionals, fonamentem la nostra opció d'estar amb la gent dels pobles i descobrim, amb goig, l'actualitat del nostre carisma Vedruna, encarnat en el poble, on sovint cal fer realitat aquelles paraules de Joaquina de Vedruna: *És molt convenient que sapigueu de tot i serviu per a tot.*

* * *

A partir d'aquest projecte, a les trobades anem compartint aspectes diferents de la nostra vida i missió. En aquest procés hem estat acompanyades per mossèn Cinto Anglada, que estima profundament els pobles rurals.

Volem continuar fent camí com a grup Vedruna encarnat en el poble i amb ganes d'encertar les respostes que ens demanen els nous reptes.

AL PRIORAT

MARIA DEL CARME SIMÓ

He nascut i visc en el món rural, a Bellmunt del Priorat, un dels deu pobles de la denominació d'origen Priorat.

Procuero ser sensible i estar atenta a les realitats humanes, socials i econòmiques dels nostres pobles. En aquest petit àmbit territorial els pobles s'han empobrit molt: es viu, sobretot, de les pensions dels avis i de l'agricultura. La terra és bona, però els fruits que s'hi produeixen no són ben remunerats per culpa d'una comercialització deficient. També hi juga un paper important el caràcter de la gent: poc oberta al progrés i desconfiada envers les novetats i els canvis que caldria implantar per a millorar la qualitat de la vida en tots els sentits.

La meua manera de ser i, sobretot, la meua fe són el motor que m'impulsa a treballar i lluitar per assolir una major dignitat i justícia, i a valorar i defensar el que tenim i som, tot creixent en el sentiment d'identitat i d'unitat com a poble.

El Centre d'Iniciatives Turístiques del Priorat, entitat de la qual fa bastants anys que sóc presidenta, ha estat la palanca per posar-me en contacte amb organismes oficials, entitats i persones dels nostres pobles.

Per tal de promocionar turísticament els nostres pobles, els anem mentalitzant perquè valorin el que tenim, vetllem per la unitat urbanística, busquem l'assessorament de persones especialitzades per protegir l'entorn i el medi ambient i millorar les vies i els mitjans de comunicació. Organitzem festes comarcals com a lloc de trobada per als de dins i de contacte amb gent de fora, i ens fem conèixer unint folklore i cultura, deixant espai per al tractament de temes puntuals sobre els problemes dels nostres pobles.

Aquesta responsabilitat comporta contactes molt directes amb les cooperatives, agrupades per la denominació d'origen Priorat. Hem treballat molt per desvetllar la mentalitat i la inquietud perquè esdevinguin entitats econòmiques i socials obertes al progrés, per promoure contactes amb tècnics i polítics per treballar units i trobar el camí esperançador davant els problemes que van sorgint.

Durant sis anys vaig ser regidora de l'ajuntament, i dos, alcaldessa. Vaig procurar respectar sempre les mentalitats diferents, i enforçar els problemes en la seva vessant humana i fer front a tots els entrebancs i assumptes, dels més petits als més grans.

Des de qualsevol lloc, he procurat sempre aconseguir per a la gent del món rural una vida més digna i amb major qualitat. No tothom ho ha entès així: hi ha incomprendions, enveges, enfrontaments... Però m'ha acompanyat sobretot la fe en Jesucrist, que m'ha donat la força necessària per tirar endavant.

LA TASCA DEL SEGLAR AL NOSTRE POBLE

VICENTA PASQUAL

Pertanyo a un poble petit de la comarca de la Noguera, i penso que ens trobem en un moment de canvi dins les tasques de l'Església, ja que els pocs mossens que queden no poden realitzar totes les feines de les parròquies. D'aquí naix la necessitat de promoure seglars que col·laborin d'una manera creativa a l'expressió de la fe.

Al poble tenim un mossèn jove i actiu que cada cap de setmana ve a dir les misses i a atendre les tasques de la parròquia. Prepara els joves per a la confirmació i col·labora en les activitats del poble.

També hi ha una dona seglar que, quan tenia divuit anys, va acceptar el compromís de dedicar el seu temps a l'Església, compromís que va ser confirmat davant el senyor bisbe el gener de 1981, moment en què la va autoritzar a donar la comunió.

Els petits resten contents al seu costat, quan a la catequesi els ensenya la paraula de Jesús. També els avis que no poden sortir de casa se senten satisfets quan els porta Nostre Senyor i els fa companyia i conversa amb ells. Si volen confessar-se, els escolta, els dóna consells i els anima, encara que no els pot donar l'absolució.

Fa quinze anys que es va comprometre a tocar les campanes a l'hora dels tocs de missa, als enterraments i en totes les ocasions en què cal fer arribar al poble algun missatge. També arregla i coordina les activitats que durant l'any es fan a les ermites.

La seva tasca al poble és molt important i és ben reconeguda per tothom. El mossèn i el senyor bisbe la valoren positivament. És una vivència que dóna un aire de fe viva al poble.

Hem de ser conscients de la importància que representa aquest ministeri laical enmig d'una societat cada dia més mancada de caliu familiar, d'amor al próisme i de fe en la paraula de Déu; enmig d'un món molt marcat per la societat de consum, amb els joves com a víctima principal (drogaaddicció, llibertinatge, manca d'esforç, allunyament del compromís vers l'Església, etc.).

Moltes coses es podrien arreglar amb el nostre treball: ensenyant els petits a créixer en la fe fins a esdevenir joves cristians, fermes, segurs i responsables. Una gran tasca a fer. Es tracta d'un dels signes del nou temps, que s'ha d'anar conreant dia a dia, amb esforç i dedicació per part dels adults, per fer un món més solidari i humà.

UN EQUIP SOLIDARI

LLUÍS SOLSONA

Un equip d'onze capellans i un seminarista està al servei pastoral de Cervera i de vint-i-set parròquies més de l'arxiprestat de la Segarra. Tots són rectors de totes i cada una de les parròquies amb servei solidari. Cada capellà té assignades dues o tres parròquies a l'hora de distribuir els serveis pastorals, i tot es fa de comú acord.

L'objectiu d'aquest servei solidari és que tots se sentin responsables de totes les parròquies i que qualsevol membre de l'equip sigui acceptat per la gent com a capellà propi. Això dóna mobilitat als capellans a l'hora de distribuir-se les parròquies i la feina, i fa que els límits parroquials no siguin cap barrera. El fet que la majoria visquin a Cervera (perquè moltes parròquies no arriben als cent habitants) facilita aquest estil de servir les comunitats.

La parròquia de Cervera també és portada per l'equip, de manera que també tots en són rectors. Cada capellà forma part d'algun grup de treball (Càritas, pastoral prematrimonial, litúrgia, economia, catequesi, pastoral de la salut, Hora-3, escoltisme...) i tots procuren sentir-se responsables del treball dels companys.

Aquest esperit solidari ha facilitat a cada capellà d'escollir el treball que el pugui realitzar més com a persona i que es trobi content al seu lloc. Així, hi ha un jubilat, dos professors de religió a l'institut, un director del conservatori de música, un transportista, un drapaire i un encarregat de cases de colònies (algun alterna la pagesia amb la construcció). Tot l'equip se sent solidari amb aquest estil de ser capellà i entre tots miren d'atendre bé les parròquies.

Aquest estil repercuteix en l'economia de l'arxiprestat, ja que quatre dels capellans no cobren nòmina de l'Església, un només en cobra una part i algun fa aportacions econòmiques a l'arxiprestat.

Tot i que l'equip aparentment és molt nombrós, cada capellà ha de celebrar tres misses el diumenge, amb un recorregut d'una colla de quilòmetres. De fet, ha semblat convenient mantenir aquesta presència dominical de l'Església als pobles per petits que siguin. Hi ha un grup de laics disponibles per a la celebració de la Paraula sempre que calgui suplir l'absència d'un capellà. Així l'equip solidari s'amplia amb la col·laboració de religioses i laics.

QÜESTIONS

PASTORAL «RURAL»?

ENRIC SALA I VILLEGAS

¿Què en queda, del món rural entès com a manera de viure que genera una manera de pensar? La base socio-econòmica que sostenia aquest món ha desaparegut o està desapareixent per moments. I amb ella, unes habituds que responien a l'estil de vida d'aquelles activitats laborals i econòmiques per guanyar-se la vida. La visió del món que generaven el tipus de treball i les formes de vida –treball dur de la terra, ritmes cíclics de la naturalesa, família patriarcal, aïllament dels nuclis d'habitatge, visió pre-científica de la realitat...– ha desaparegut, i amb ella una cultura pròpia, que ha estat la d'Europa –i, per tant, la de Catalunya–, des de l'Alta Edat Mitjana.

Les ratlles que segueixen parteixen d'aquesta constatació. I no són altra cosa que unes notes provisionals per a una conversa d'aproximació a la problemàtica actual de la pastoral rural a Catalunya.

Món «rural». Què volem dir avui quan parlem del món rural?

El conreu de la terra ocupa avui a Catalunya entorn del 5% de la població activa. I, segons els qui hi entenen, encara ha de baixar més, d'acord amb els plans de la Comunitat Europea.

El treball de la terra ja no és el que era. Avui és una activitat industrial més, tant per la producció com per la comercialització dels productes, en competència amb les grans multinacionals de l'agroalimentació que controlen el mercat mundial. Ni la producció ni la comercialització no es controlen ja ni a Barcelona, ni a Madrid, ni... a Brussel·les. Uns poders fàctics anònims, a escala planetària, assenyalen les regles d'aquesta activitat econòmica.

La visió del pagès en contacte idíl·lic amb la naturalesa, recreant-se en el seu treball, és un producte idealitzat, venut des de la ciutat per aquells que no coneixen per experiència pròpia la duresa d'aquest ofici.

Els nostres pagesos de carn i ossos sempre s'han mirat de reüll la naturalesa, que han vist com una terra gasiva que, per a donar fruit escàs, exigeix un treball d'esclau, que només permet de malviure, i la climatologia, vista sempre com un enemic possible, que, amb els seus capricis, pot fer anar en orris mesos de treball, quan ja l'anyada era a punt per a la collita.

Els nuclis urbans dels nostres pobles i vil·les, vertebrats pel teixit social nascut de les activitats professionals que giraven entorn del conreu de la terra, han hagut de canviar a poc a poc la seva fesomia d'acord amb l'evolució de la nova activitat econòmica. El carreter, que va haver de reconvertir-se en mecànic, avui, si vol continuar, ha d'entrar en l'engranatge d'una marca comercial de cotxes que li exigirà una determinada productivitat; la petita botiga de queviures s'ha reconvertit en un supermercat per a sobreviure..., *et sic de coeteris* (i així successivament).

Aquesta transformació sòcio-econòmica està canviant el rostre humà de les nostres comarques. La Catalunya vella, segons els darrers estudis, s'està despoblant. La Catalunya nova sofreix la sangonera de l'èxode de la gent jove amb possibilitats cap a la ciutat, mentre els grans es queden als pobles. Els joves viuen al poble si els ho permeten les distàncies del lloc de treball, però, en casar-se, instal·len la seva nova llar on tenen el treball. Els nostres pobles es converteixen en geriàtrics, i l'habitatge, en segona residència per a caps de setmana i vacances.

La concentració escolar als caps de comarca fa que els infants no tinguin temps d'arrelar en el poble, i que, en fer-se grans i seguir el procés actual d'escolarització, que es fa fora dels pobles -Institut,

F.P., Universitat-, intueixin, i a poc a poc aquesta intuïció es fa evidència, que el poble no els pot oferir els avantatges de tota mena que els ofereixen les ciutats. I en deserten, per necessitat: exigències de la feina; però també per convenciment: el poble només és bo per uns dies –no gaires!– de vacances.

En la nostra societat occidental s'ha imposat el model cultural –cultura com a manera d'entendre's un mateix, d'entendre els altres, d'entendre la naturalesa i d'entendre la relació entre aquests– urbà, industrial, tècnico-científic. I els models de vida urbans. Encara que només fos per obra i gràcia d'aquesta finestreta oberta al món que és present en els racons més insospitats del nostre país, la TV.

El que hem dit fins aquí no significa que tot això no es visqui de manera diferent als pobles que a les ciutats, ni que els pobles no tinguin una certa identitat pròpia. La tenen, certament, però ja no podem parlar tant de quelcom marcadament diferenciat. Els nostres pobles d'avui tenen més a veure amb la ciutat que no pas amb els pobles d'abans. Sota una escorça aparent d'immobilitat i continuïisme, els nostres pobles han començat ja fa temps un procés de profund canvi cultural, marcat definitivament per la cultura dominant a l'Occident, feta dels elements tècnico-científics i de les característiques urbano-industrials a tots els nivells. Per primera vegada en la llarga història de la família humana, el món és la casa comuna, és el nostre poble. La gran complexitat de la vida social d'avui i la mobilitat general fan que la interdependència sigui un fet definitiu.

Tot això i molt més que podríem dir, però que no cal, ens torna a posar damunt la taula l'interrogant del principi: món «rural»?; què entenem, avui, quan parlem de món rural?

Món «rural»? Quina resposta pastoral?

Aquesta nova situació –nova de ja fa temps– ha donat lloc a una societat plural i secular, en la qual hi ha diferents cosmovisions que responen a diferents plantejaments i generen diferents explicacions de la vida i de la realitat existents. La secularitat vol dir que estem en una societat on la legítima autonomia de les realitats temporals es va afermant. I això també en l'anomenat món rural, fruit de l'esmentat canvi de mentalitat que ha arribat als pobles.

Tant el pluralisme com la secularitat són factors que ens han d'ajudar a una vivència més evangèlica de la fe. L'un i l'altra demanen una opció lliure i conscient per Jesucrist, sense crosses sòcio-polítiques per a sostenir la fe. És cert que a determinades persones la nova situació que arriba als nostres pobles els pot desorientar. Això, però,

no és degut tant al pluralisme i a la secularitat de la nostra societat, com a una formació que recolzava, més que no pas en l'opció personal, en l'ambient social pretesament cristià i en els ajuts político-jurídics dels règims confessionals. La nova situació pot ser una ocasió històrica per a bastir una Església més evangèlica, integrada per creients cristians adults.

Això demana, però, un esforç de lucidesa per entendre el que està passant, per tal de descobrir, en la densitat i la complexitat de la vida real, la crida de Déu a una major fidelitat i creativitat. Ens demana estar atents i vigilants per descobrir els signes del temps, a través dels quals Déu ens crida a una conversió, no només personal, sinó també eclesial, perquè, com diu Joan XXIII, «no és l'Evangeli, el que canvia; som nosaltres que comencem a comprendre'l millor». Perquè, possiblement, malgrat els dos mil·lenis d'història de l'Església, estem encara en la prehistòria de la nostra comprensió de l'Evangeli i, per tant, de les possibilitats del fet cristià.

Tot això ens demana un replantejament a fons de la pastoral a les nostres comarques. Tota acció pastoral és sempre una mediació eclesial que ha d'ajudar al trobament de la iniciativa gratuïta i salvadora de Déu, la gràcia, amb la resposta de l'home, la llibertat. Per la seva naturalesa eclesial, aquesta mediació és sempre històrica, tant perquè, amb Jesucrist, la manifestació de Déu es dona sempre en l'esdevenir de la vida dels homes, com perquè la persona va sempre marcada per la seva circumstància d'espai i de temps. Joan Pau II diu que l'home «...és el primer camí que l'Església ha de recórrer en el compliment de la seva missió, és el camí primer i fonamental de l'Església, fressat per Jesucrist mateix...» («Redemptor hominis» n. 14). L'atenció que devem a aquestes dones i a aquests homes concrets dels nostres pobles i la fidelitat al Senyor ens exigeixen ara un replantejament a fons de la pastoral rural.

Aquest replantejament a fons de la pastoral a les nostres comarques no pot consistir, avui, només en uns retocs de façana. Malgrat que les concrecions pastorals seran modestes i senzilles, com ho és la vida als nostre pobles, el gruix que hi ha d'haver al darrera ens exigeix confrontar el moment que vivim –amb tota la seva complexitat– amb la Paraula –amb totes les seves possibilitats d'engendrar vida. Tota simplificació, per rutina, per mandra o per por, és demagògica per irresponsable.

No n'hi ha prou amb bona voluntat, o amb un voluntarisme cec, per trobar els camins que calen avui a un servei pastoral servidor de les iniciatives de l'Esperit entre nosaltres. Ens cal treballar el marc de referència que ens ajudi a no perdre el nord en l'humil treball de cada dia: no només a anar fent, sinó a fer el que cal fer; no a viure

de renda, mantenint el que hem rebut, sinó a crear vida i futur per a les nostres comunitats.

Crec que aquest és el primer pas a fer. Sense'ell, tot serà un avançar a les palpentes, i cada vegada més sovint ens trobarem contra les cordes, amb la consegüent frustració. Ens cal parar-nos per analitzar la transformació qualitativa que es dona als nostres pobles, i que genera noves mentalitats, per tal de situar-nos correctament en el moment present, per viure amb serenor i pau l'avui de Déu, que continua estimant el seu poble i roman fidel a l'Aliança.

Responsabilitat de tots

Aquest treball no l'hem de fer tots sols els cristians de comarques. L'hem de fer conjuntament amb els dels barris i les ciutats. Plegats, hem de trobar una resposta pastoral per a la dona i l'home d'avui del nostre país, encara que aquesta mateixa dinàmica ens demani concrecions diferents, segons sigui l'ambient de vida.

Aquest treball no l'hem de fer tots sols els clergues: el poble cristià no és només objecte de la pastoral. Tot el poble de Déu —seglars, religiosos/es i preveres, encapçalats pels bisbes— és el subjecte de la pastoral. A poc a poc, les nostres comunitats —parròquies i moviments— han anat madurant la seva pràctica i la consciència eclesial consegüent. És l'hora de mobilitzar tot el bé de Déu de persones disposades a assumir les seves responsabilitats en la construcció d'unes esglésies locals on, per l'exercici de la corresponsabilitat, es visqui la comunió al servei de la missió, traduïda en estima, diàleg i servei a la societat en què vivim, que és la que Déu estima.

Aquest número de QUADERNS DE PASTORAL dedicat a la Pastoral Rural, dona testimoni que hi ha molta vida i que es treballa bé en aquest camp, en el qual es donen iniciatives innovadores i creadores. Això ens ha de donar confiança. Però no podem amagar el cap sota l'ala per tal de no veure també tota la inquietud que es dona entre els cristians més desperts de les nostres comarques, que tenen consciència més o menys clara de viure unes situacions noves que interpel·len la seva fe i les maneres de viure aquesta fe individualment i col·lectiva. D'uns capellans que, admirablement, dediquen la seva vida a aquestes comunitats, amb la inquietud, però, moltes vegades, de no saber ben bé si el que estan fent és el que cal fer no només per mantenir, sinó per respondre als reptes d'avui, per no hipotecar el demà de la fe en Jesucrist a les nostres comarques. I també de molta gent que, conscients del moment de transformació profunda que vivim, es demanen, des de dintre o des de fora de l'Es-

glésia, si aquesta sabrà, com en altres moments de la seva història, fer l'aportació que se n'espera en la construcció de la ciutat terrena.

Aquesta problemàtica, gràvida de possibilitats, no és la d'un o dos bisbats catalans. És la dels vuit bisbats de Catalunya. Som molts els qui, escampats per les diferents comarques, ens preguntem, busquem, treballem i vivim, convençuts que l'Evangeli té força per fermentar en la societat catalana d'avui, com va fer-ho ahir i ho farà demà. Tota aquesta vida dispersa i atomitzada suposa una gran quantitat d'energies malmeses. Necessitem fer aquest treball conjuntament.

Aquestes notes que, ben deliberadament, no he volgut que aterressin en aspectes concrets de la pastoral, pel perill que ara això podria comportar d'acontentar-nos amb receptes fàcils, sense l'esforç d'un diagnòstic aprofundit, demanen, com diu l'encapçalament, una conversa. Una conversa a molts nivells. Qui s'hi posa al davant? Qui ens convoca? A qui toca posar-se al davant? A qui li correspon de convocar-nos?

TEXTOS

PREGÀRIES

PERE DALMAU

Jo volia pregar, Senyor

Senyor Jesús, és l'hora de la reunió i et volem present, per això preguem; però sovint ens trobem només llegint un text.

Senyor Jesús, quan és l'hora de fer programes tot pensant en el teu Regne, ens surt la nostra voluntat.

Senyor Jesús, quan celebrem l'eucaristia sabem que Tu presideixes;

però hi hem vist més el prevere que el ressuscitat.

Senyor Jesús, voldríem que els nostres cristians preguessin; però els omplim el cap de les nostres cabòries.

Senyor Jesús, volia parlar amb Tu; però m'he trobat escoltant-me a mi mateix.

Senyor Jesús, volíem que la comunitat fos viva, exigent i testimonial,

i Tu l'estimes encara que sigui avorrida, tradicional i reiterativa.

Senyor Jesús, volíem uns militants eixerits, uns preveres admirables...; però ens els deixes a les nostres mans per a polir-nos... ai!

Senyor Jesús, ens pensàvem que l'Església pobra era irreversible; però ens trobem cada u de nosaltres arpeggant el que podem.

Senyor Jesús, creiem en l'encarnació i en la teva presència en els marginats; però nosaltres passem el nostre temps en reunions i parlant dels allunyats.

Senyor Jesús, hem fet actes de fe en la comunitat i en l'evangelització; però ens trobem vivint solitàriament i mantenint grups que no avancen.

Senyor Jesús, volíem avançar de pressa, volíem veure la teva obra; però Tu no tens pressa, Tu no vols que ens enorgulлим, Tu ens ajudes a fer-nos sentir el que som: només una petita cosa feta de fang.

I, com a germans teus, ens hi podem escarrassar; però mai no podem plegar.

Ens demanes paraules noves

Senyor, tu ens demanes paraules noves, i nosaltres les tenim gastades.

Tu ens demanes actituds evangèliques, i nosaltres actuem segons un codi racional.

Tu ens demanes fidelitat, i nosaltres som inconstants.

Tu ens demanes gestos profètics, i nosaltres tenim por de sortir del nostre esquema.

Tu ens demanes austeritat, i nosaltres ens guardem una poma per la set.

Tu ens vols lliures, i nosaltres ens venem a qualsevol fotesa.

Tu ens vols joves i altruistes per a servir, i nosaltres estem cansats, estressats, decebutos...

Tu ens vols al costat dels pobres, i nosaltres diem que no n'hi ha, de pobres, o no sabem com acostar-nos-hi.

Tu ens vols humils, i nosaltres volem ser ben considerats als ulls dels altres.

Senyor, ensenya'ns a acceptar plenament la nostra limitació humana i a mantenir-nos constants en la recerca de l'home nou, per tal de participar en la construcció del teu Regne.

Ser Església

Som enviats a fer possible l'evangeli, perquè som Església.

Som convocats per l'Esperit de Jesús a ser espirituals, perquè som Església.

Som capaços de treballar per la comunió, malgrat les divisions, perquè som Església.

Som instruments inútils del Regne, perquè som Església.

Som un projecte mai no acabat i sempre amb possibilitats de créixer, perquè som Església.

Som cridats a escoltar els més joves i oferir-los camins, perquè som Església.

Som generosos, disposats, suplicants, missioners, perquè som Església.

Som capaços d'estimar, perdonar i treballar en els nostres pobles, perquè som Església.

Batallem tossudament per la llibertat; ens exigim fidelitat i necessitem pau, perquè som Església.

Fem grup, organitzem el nostre arxiprestat, ens unim al bisbe, perquè som Església.

Cantem l'esperança, caminem amb solidaritat i creiem que cal justícia, perquè som Església.

Creiem en el Crist, acceptem l'Esperit i ens sabem fills del Pare, perquè som Església.

A mig camí

Fa poc que vàrem començar el curs amb un bon projecte: hem vist aquell que s'esforçava per presentar la feina encomanada i ens ha agradat; hem vist el qui ha fallat i ho hem excusat; ens hem vist a nosaltres mateixos que estem a mig fer i ens hem volgut exigir. Tot això, Senyor, perquè creiem en Vós.

Cant.— «Guardeu-me, Déu meu, en Vós trobo refugi».

Han passat les festes de Nadal, hem predicat l'Epifania i tornem a la normalitat de cada dia... Ens semblava que hauríem canviat, si més no nosaltres mateixos, i avui potser pensem que hem estat uns mals instruments de la vostra Paraula.

Cant.— «Guardeu-me, Deu meu, en Vós trobo refugi».

Voldríem que ens esperonés el futur del Regne; voldríem poder desitjar trobar-nos en la pregària, voldríem trobar-nos construint el vostre projecte, i ens sembla que estem encallats, que amb un aprovat en tenim prou, que repetim el passat i que ja ens hem guanyat el sou repetint quatre tòpics.

Cant.— «Guardeu-me, Déu meu, en Vós trobo refugi».

Mig curs, mitja vida, feina a mig fer... i sovint quantes ganes de plegar!, i sovint volent enganyar-me a

mi mateix o els altres... Quants refugis he buscat que no eren els que jo sé per la fe; quantes lluites inútils per aconseguir allò que no em pertany; quants neguits inútils a mig camí.

Cant.— «Guardeu-me, Déu meu, en Vós trobo refugi».

Hem fet camí Senyor massa sols, massa insolidaris, massa lluny de Vós, massa ensopegades poc aprofitades, masses estrelles que amaguen l'Estrella que ens porta a Betlem...

Cant.— «Guardeu-me, Déu meu, en Vós trobo refugi».

En el camí hem trobat un bon recer, aigua fresca, bona colla que anava al mateix lloc, molts indicadors: tot ens ha estat donat!, quina sort!

Cant.— «Guardeu-me, Déu meu, en Vós trobo refugi».

El seny fa dir

Si em sento cansat, desil·lusionat, poc valorat, sol, em preguntaré: ¿quines senderes he agafat perquè em portin aquí?

Quan repeteixo: «en aquest poble no hi ha res a fer», que vol dir que ja no hi faig res de nou, que ja no n'espero de la gent ni de mi gaire més, és l'hora de canviar.

Quan faig plans escarransits o desproporcionats és que els he fets sol i depenents del meu tarannà; per tant acceptaré que els altres hi posin la seva cullerada.

Quan sento que les coses van bé, serà més veritat si reconec que amb els conflictes necessaris que estic vivint he ajudat a madurar els qui hi estem implicats. Mai em van bé a mi sol.

Quan hi ha un moment que no sé què fer, és que no sé qui sóc. Quan no paro de funcionar és que no

m'estimo la contemplació, l'acció de Déu.

Quan espero ser valorat pel que faig, dic o penso, és que estic més preocupat per mi que per l'altre.

El bon humor, el somriure i la joia vénen de prendre una distància de mi mateix i mirar amb convicció com Déu estima i es preocupa de les persones molt més del que pugui desitjar jo mateix.

Quan sóc un sac de lamentacions dient que els altres (bisbe, vicaris...) no fan el que caldria, em preguntaré si els he ajudat perquè ho facin o si al lloc on tinc responsabilitat també passa el mateix.

Quan la catequesi, la litúrgia, el consell... tot va, em diré quin espai he deixat perquè Déu hi sigui present a la seva manera.

Quan el que feia ja ho poden fer els altres, quan el que predicava amb convicció ja no es porta, quan els amics que tenia els he hagut de deixar, quan l'equip entre els preveres ja em sembla impossible, quan el meu lloc de sempre ja no és acceptat..., em preguntaré si sóc capaç de deixar que Déu actuï en mi de nou i endegar un nou projecte que no serà definitiu, aleshores creuré que sóc cridat a exercir el ministeri amb la força de l'Esperit, no la meua.

Els petits gestos de cada dia

En començar la reunió, preguem.

Sovint vivim en la rutina: em toca pregar, em toca dir missa, em toca anar a portar la comunió als malalts o llegir el diari.

Senyor, m'he acostumat a una colla de coses que no m'entusiasmen. Aleshores m'he dit que en sóc es-

clau; que he de ser lliure, que he de decidir què vull fer en cada moment, que vull viure intensament.

I quan he prescindit d'allò de sempre, o quan he volgut prescindir de tot allò que em lliga, he acabat essent esclau de mi mateix.

Senyor, que descobreixi el valor dels petits gestos de sempre, que la normalitat m'apassioni, que la rutina estigui ben orientada i valorada, que accepti prendre compromisos constants buscant el bé dels altres i no pas la meua tranquil·litat.

Al nostre temps tenim sensibilitat, tenim pobreses, tenim recursos. Senyor, no ens falta pas la vostra empenya, sinó la nostra decisió per afrontar tot allò que hem descobert que és necessari: viure la solidaritat amb els més pobres, amb els més individualistes, amb els més desanimats.

Els diners no són problema per a la majoria de nosaltres, els plans pastorals són a l'abast de qui els vol descobrir, conèixer les necessitats dels qui ens envolten i experiències vàlides, ens és molt fàcil.

Us preguem per cada u dels qui som aquí, pels qui no hi poden ser i pels qui hi han estat. Que participar en l'Església ens faci sentir plens del vostre Esperit i, per tant, del teu entusiasme.

Davant les tasques pastorals

Senyor Jesús, com cada dia em trobo amb la meua feina: són els teus fills, els meus germans els qui reclamen una paraula de consol, un gest de solidaritat, un silenci compartit.

La meua feina és fer-te present; que difícil me l'has triada!, però qui-

na alegria poder ser feliç amb els germans!

Cada matí em fas obrir els ulls als mil gestos de reclam de la gent del meu poble; a cada eucaristia poses coratge a les meves decisions, que ja no vull que siguin meves, sinó inspirades i empeses per la teva paraula, realització de la teva voluntat.

Els altres sovint són pesats, no acaben d'avançar en allò que tu mateix dius o vols. Els altres no es decideixen a ser comunitat de debò. Els altres sovint em resulten una càrrega... Són com jo mateix, Senyor.

Em demanes que els serveixi; per això he d'estar atent al que necessiten. Em demanes que els estimi; per això m'he de saber immensament estimat. Em demanes que sigui testimoni de la teva presència; seré llàntia encesa. Em demanes paciència i constància; cada dia començaré de nou si cal. Em demanes que sigui signe de la teva comunió; vol dir fer equip. Em demanes encert i profunditat; vols dir estudi i pregària. Em demanes llibertat i exigència, que significa pobresa i disciplina. Em demanes deixar les xarxes i viure en camí; em vols apòstol, Senyor.

Em demanes moltes coses, i em fa por de no poder respondre a tant. Però m'has dit que no tingui por, que és la teva crida la que m'empeny a viure pels teus fills, que són els meus germans:

Llegir, cantar, organitzar, reflexionar, reunir-me, escriure, pregar... tot pels meus germans. La meva vida fóra buida sense ells; la meva vocació seria inútil si no hi hagués les persones i els grups que són cridats a créixer dins la teva Església.

Em posaré a la feina, Senyor!

Que encerti el camí, que la meva inutilitat sigui en bé dels altres. Que

descobreixi sempre com en cada u hi ha un bri d'esperança, una necessitat de ser estimat.

Sempre deuran ser pocs els escollits i sempre serà molta la feina. Sempre haurem de pregar. Sempre haurem de reconèixer que no som amos del sembrat. Sempre haurem de treballar sabent que no ens toca a nosaltres ni collir, ni posar preu a la collita. Sé que treballar al teu camp és lleuger perquè ets tu qui t'has carregat amb la feina pesada.

Que la joia que ens dona poder participar en el Regne, l'expresssem vivint feliços a la manera de les benaurances.

Servir els nostres pobles

Senyor, hem volgut dedicar-nos a treballar en el teu camp i ens sembla que has triat per a nosaltres una tasca privilegiada: la matèria de la nostra dedicació no són les plantes, el bestiar, fer cases...; són les persones: els teus fills. Aquesta és la nostra dedicació, aquesta és la nostra vocació: fer que els teus fills visquin com a tals i en siguin ben conscients.

Però no ens resulta gens fàcil; sembla que no els interessa, sembla que no acaben de respondre el teu pla. Potser som nosaltres que no el sabem dir o que ja no el vivim com Tu mateix vols.

Senyor, volem servir els nostres pobles. Però ja veus: els voldriem compromesos, esperançats, fidels i amb tot un reguitzell de qualitats de què potser ens enorgulliríem.

Tu ens envies, Senyor, on hi ha pobresa de recursos, on hi ha desànim, on hi ha necessitat d'engendrar de nou fe, il·lusió, joventut... Som nosaltres els qui haurem d'educar a

fer equip, els qui haurem de crear espais de pregària i acolliment, els qui haurem de donar resposta als interrogants que sorgeixen en cada comunitat, en cada persona.

Una vegada més et demanem que no solament acceptem de treballar on hem escollit, sinó en totes aquelles situacions ambigües: amb els grups que ens sembla que no acaben d'avançar, amb els qui veiem que han deixat d'estar en la nostra línia, amb els qui ja no esperen res de nosaltres, amb els qui pidolen i s'aprofiten de la parròquia, o amb els qui no troben res bé. Sabem que som cridats a dir la Bona Notícia a tots, perquè tots la necessitem.

Et demanem pels nostres arxipresbiterats, pels capellans que estan cansats, pels qui ja no creuen que cal cercar maneres noves i profundes, pels qui no es decideixen a treballar en equip, pels qui tenen projectes pastorals. Et demanem per nosaltres mateixos, que creiem en la pastoral de conjunt, però que potser ens falta acceptar els qui tenim al costat. Et demanem pels nostres pobles, pels més petits de tots, pels que sembla que ja no tenen dret a ser atesos... Ells són els nostres pobres, aquells que hem d'estimar, d'atendre, i on hem de ser presents.

Ens atrevim a donar-te gràcies perquè ens has escollit. Que la nostra incapacitat sigui ferment de la teva presència.

Tot allò que ens sobra

Tenim moltes hores lliures. Preneu-nos-les, Senyor.

Tenim mal geni. Apaivagueu-lo, Senyor.

Tenim diners ben dissimulats. Envieu-nos pobres, Senyor.

Tenim els armaris plens de potingues. Feu-nos austers, Senyor.

Tenim molta roba i molta autosuficiència. Envieu-nos fred i seny, Senyor.

Tenim cultura i història. Doneu-nos coneixement dels de prop i bon dat per sembrar, Senyor.

Tenim televisió i molts papers. Sortiu-hi Vós o que la paperera sigui ben gran, Senyor.

Tenim competicions de tota mena. Feu-nos descobrir que cal córrer amb el vostre Esperit, Senyor.

Tenim terres, universitats, fàbriques..., talents de tota mena. Que no siguin rendibles si no ho han de ser per a la vostra glòria, Senyor.

Tenim cotxes, trens, avions... Doneu-nos només allò que ens porti a Vós, Senyor.

Tenim llibres, conferencians, esquemets i resums de qualsevol cosa. Que sapiguem només allò que Vós heu ensenyat, Senyor.

Tenim màquines que canten, que fotografien, que sumen. Que no funcionin si no ens revelen la vostra imatge, Senyor.

Tenim peresa, egoisme, por, covardia, incomprensió... Preneu-nos-ho tot, tot el que sigui pecat, Senyor.

Preneu-nos a nosaltres mateixos si mai pretenem prescindir de Vós.

La temptació de la comoditat

Senyor, ens acostumem a viure tranquils. Els qui ens posen en qüestió, els esquivem.

Senyor, molts ens diuen que hem d'estar tranquils, que ens hem de cuidar, que no està bé que ens estressem. En podem fer molt de cas.

Senyor, calcular les forces, calcular les possibilitats de sortir-nos-en, preveure què passarà..., és tan lògic! Fins podem creure que el millor i el més necessari és saber les conseqüències del que pot passar. Però és poc evangèlic.

Senyor, els altres ho fan. Els altres diuen que no cal tant d'esforç. Els altres passen hores davant del televisor, amb els amics, sense fer res. Comprèn allò que és moda. I entenen que nosaltres també ho fem: perquè som del món.

Senyor, reunions? No massa: la gent no vol que els maregis. Moviments? Ara no s'hi apunten els del meu poble. Compromisos socials? Ja es poden arranjar les coses des de l'estructura de l'Ajuntament o des de la Generalitat. A nosaltres ens toca d'ajudar a pensar a ser bons, de celebrar els sagraments, d'esperar que vinguin... Ai, el neoclericalisme!

Senyor, prou voldríem que estiguessin compromesos, els nostres laics; aleshores podríem presentar-los dient: «estan promocionats!» I nosaltres: ¿som militants entre nosaltres mateixos? ¿Demanam que els laics facin el que no ens atrevim a fer nosaltres?

Senyor: demano justícia als amos quan es tracta de pagar el jornal, i als treballadors si es tracta de complir l'horari. I el meu horari?; i el sou que cobro? Qui em jutja, a mi?

Senyor, el nostre món és ple d'ofertes que m'enllepoleixen; ¿com ho farem per mantenir-nos distants i a la vegada estar en el món?

Senyor, entre nosaltres compten la quantitat, el volum, l'èxit, l'immediat, el tenir, l'arribar primer, les idees brillants... I vós ens voleu po-

bres, fidels en les coses petites, mentre esperem l'arribada del Regne.

Senyor: «la part que ens heu donat és deliciosa». Que amb goig comuniquem la vostra bondat.

Senyor, envieu-nos proves, que les entenguem com a mostra del vostre amor, que hi sapiguem veure la vostra bondat.

Per a voler ser més prevere

Senyor, jo voldria ser un prevere bo del tot. Però el meu caràcter, la meva exigència, la meva negligència, em fan sentir ben lluny del que esperava de mi mateix.

Senyor, jo voldria ser un prevere bo del tot. Per això m'havia semblat que havia de demanar que els altres ho fossin. Em perdono molt a mi i molt poc als altres.

Senyor, jo voldria ser bo del tot. Però la comunitat que m'ha estat donada no m'exigeix, ni em pregunta què faig o què sento. Tampoc els meus amics en el presbiteri. Tampoc el meu bisbe. Ja els està bé que m'hi escarrassi. Però, si un dia canvio..., a qui interessa?

Senyor, jo voldria ser un prevere bo del tot. Però em semblava que n'hi havia prou de fer allò que sempre s'ha fet. I en comptes d'esperar dels altres, ara sé que voleu que vetlli i em desvetlli d'una manera continuada.

Senyor, jo voldria ser un prevere bo del tot. Però al meu poble em prefigureixen no gaire pietós, no gaire profeta, no gaire dur... I a mi ja em va bé: m'he fet a la seva manera i ens acceptem com som, gairebé ens ho excusem tot... I a mi em va massa bé.

Senyor, jo voldria ser bo del tot.

Però més aviat demano als altres que ho siguin. Més aviat crec que ja no ho puc ser. Més aviat estic pensant que això no és per a mi. Més aviat diria que això és una utopia de l'Evangelii.

Senyor, jo voldria ser bo del tot. Però em demaneu tant que potser ja ni m'hi poso: servir; canviar sempre que calgui; renovar els meus esque-

mes; acceptar els qui no són dels meus fins a treballar-hi en equip; viure encarnat en les situacions de cada persona; assumir la creu; estar joiós fins en temps de dolor; pregar sense parar.

Senyor, jo voldria ser bo del tot. He d'acceptar que, tot i no ser-ho, puc ajudar els altres a caminar cap a la perfecció a què som cridats.

JESÚS CONTROVERTIT A CORBERA D'EBRE

JOSEP-PAU GIL

Què més voldria jo que poder traduir a les expectatives de les persones de Corbera d'Ebre el missatge salvador de Jesucrist! Què més voldria que ser capaç d'actualitzar, en aquest petit món on visc, els conflictes de Jesús! Val més pensar què faria Jesús si avui arribés a Corbera.

A l'evangeli de Marc, Jesús no jutja directament l'actuació dels adversaris; es limita a defensar la seva pròpia pràctica. Veurem com a Corbera jutjarà també la forma d'actuar dels seus adversaris.

Que no es busqui aquí una còpia de les controvèrsies galilees –la situació i els problemes són diferents–. Amb tot, si que hi trobarem el Jesús controvertit.

El context de les controvèrsies de Corbera d'Ebre és real, fins i tot en molts detalls.

Riiiiing... riiiiing... Sona el timbre de la porta de l'abadia.

– Bon dia.

– Bon dia –diu l'home que ha trucat a la porta. A les onze del matí la boira encara no s'ha aixecat i per la porta oberta entra la humitat freda del carrer–. Voldria parlar amb el senyor rector.

– Sóc jo.

– Busco treball, sap? Vinc de Mò-

ra, caminant. Avui encara no he menjat res. Estic a l'atur i no hi ha manera de trobar treball.

– Sí, està malament això del treball. I els qui poden fer-hi alguna cosa, no hi fan res.

– He anat a l'ajuntament i no em poden ajudar. M'han dit que vingues a la parròquia.

– Sempre fan igual –diu furgant-se el butxacó. Espera, que vaig a buscar quelcom, una misèria, però ja en tindràs per escalfar una mica l'estómac, que falta fa avui.

– És que sap...

No pot acabar la frase. El rector, a qui agrada que li diguin Josep i no pas «mossèn», se'n va cap a dalt a buscar els diners. En aquell moment arriba el carter, que se'n puja escales amunt.

– Un altre, mossèn. Aquest d'avui fa cara de bona persona, però no te'n pots fiar.

– És una pena. Cada dia en passen més. Saben que a les parròquies sempre els donem quelcom i hi fan cap.

En Josep agafa les cent cinquanta pessetes que dóna normalment i baixa amb el carter fins a la porta del carrer.

– Adéu, mossèn.

– Adéu. Tè –diu a aquell bon home–, sento no poder-te'n donar més. En passen tants... Però ningú no marxa d'aquí sense alguna cosa –diu com disculpant-se.

- Gràcies, senyor rector. ¿Sap si algú em podria donar treball? -insisteix.

- No; i no crec que en trobis. Aquest és un mal temps per a la feina. Ara no s'hi fa res, al camp. Els pagesos no paren, però no és temps de feina. A més, són molt pocs els qui poden donar jornals, i ja els han donat als del poble.

Amb això es presenta en Miquel amb un tractor de llenya.

- Bon dia, Miquel.

- Bon dia, Josep. Et porto la llenya.

- Descarrega-la tu mateix, que és hora d'anar a l'escola. Ja l'entraré quan pugui... Quants quilos n'hi ha?

- Mil vuit-cents.

- Ja passaré per casa vostra.

II

Quinze dies més tard, en Josep ha anat a pagar la llenya. En marxar de casa, en Miquel l'acompanya fins a la porta.

- ¿No és aquell que buscava treball el dia que em vas dur la llenya?

- Sí. Quan vas marxar cap a l'escola em va voler ajudar a descarregar el tractor. En acabar, em va demanar que el deixés quedar-se amb mi per ajudar-me a fer llenya. I, com que n'havia de fer per a unes quantes cases i hi havia feina per unes quantes setmanes, li vaig dir que sí. Viu amb nosaltres. És un bon noi i molt treballador. Ja s'ha fet amic dels vells de la costereta; aquests dies que no ha fet tant de fred, quan tornàvem al migdia, se n'hi anava a xerrar una estona. Sembla que s'entenen.

III

- **H**ola, Josep.

- Bona nit, Miquel. No vol ploure...

- No. I si enguany no plou, no només no podrem veremar sinó que els ceps quedaran mig morts. Entre la sequera i el preu del vi ho tenim malament... ¿Qui s'està morint, que veig que dus la cartera de l'extremunció?

- Ningú. Aquest matí ha vingut la Madrona a dir-me que la seva mare estava al llit i que passés a veure-la. I ara, abans de la reunió amb els nois, hi he anat. La tia Maria es troba bé. Ha rebut la unció dels malalts. Tenia una mica de por perquè encara penseu que la unció dels malalts és un certificat de mort. No sé com treure aquesta por, tot i que ja hi ha molta gent que l'ha rebuda i viu.

- Sempre amb les vostres coses... Per cert, ¿saps que en Manel va tindre una enganxada?

- Quin Manel?

- Aquell que vaig trobar a casa teva ja fa un any i mig, un dia que el vaig dur llenya.

- Sí. L'he vist algun dia a missa, encara que no gaire.

- És que va amb uns quants que no sé com es diuen. Es reuneixen els diumenges. Jo també hi he anat alguna vegada. Fan unes coses estranyes. Es troben amb un capellà de l'Aragó i xerren dels problemes que hi ha, de les coses que passen, de les persones que tenen alguna malaltia o necessitat. Llegeixen la Bíblia -ara en tinc una-, però no com vosaltres: ells en treuen conseqüències, i fan el que calgui quan algú ho necessita, fan el que diu la paraula de Déu -també vosaltres ho dieu així, oi? - I fan la missa: és la mateixa; però no..., és diferent, es nota que senten el que diuen. Jo diria que celebren alguna cosa, que ho viuen, que és una

fiesta, però estranya... No sé explicar-t'ho...

— Quina és l'enganxada d'aquell, del Manel?

— No res. La setmana passada estava a la costereta amb els vells i amb molts dels qui normalment s'aturen per sentir-lo parlar. Hi havia també xiquets que sortien d'escola i alguns homes dels qui, abans, aquella hora anaven al bar. Parlaven, com tantes altres vegades, del malament que s'ho van passar després de la guerra, de la misèria que hi havia. Va sortir el cas de ca Poma, que han abandonat la tia Cisqueta.

— Pobra tia Cisqueta —digué el conco Lluís—, s'ha trencat la cama. No sé com s'ho arreglarà tota sola, i a la seva edat...

— I mira que en tenia, de diners. Era dels més rics del poble, i ara viu a la misèria.

— És el seu fill que l'ha deixada així; va fer que li ho donés tot i quan s'ho va fer seu, la va treure de casa. I a la llibreta no li va deixar ni un duro!

— I és dels de missa. No s'en perd ni una!

— Valdria més que no hi anés —digué en Manel. No s'hauria de deixar anar a missa ni s'haurien de donar els sacraments als qui tracten així els pares. És més important preocupar-se dels altres i atendre'ls en les seves necessitats que anar a missa.

Els del conco Dril·lo, que també hi eren, es miraren, bellugant el cap i pensant: «Poca vergonya! Dir això davant de tota la gent. Qui s'ha pensat que és, aquest foraster? ¿No és ben clar el tercer manament de la Llei de Déu? I no diguem el primer dels de l'Església!»

— ¿Per què penseu aquestes coses en els vostres cors —els digué el Ma-

nel. Què és més fàcil: anar a missa o cuidar una persona impedida? Doncs, perquè us adoneu que no hi pot haver celebració de l'eucaristia sense amor als germans, me'n vaig a veure la tia Cisqueta.

— Tothom —continuà en Miquel— es va admirar de la seva valentia: i l'observaven per veure què feia.

— I què va fer?

— Es va fer càrrec de la tia Cisqueta i la va cuidar, portant-la a cal metge, fent-li el menjar i netejant-li la casa. Fins i tot m'ha demanat que li avancí alguns diners per comprar-li no sé què.

IV

Fa un temps que en Manel, quan anava a buscar vi després del treball, va veure una noieta forastera, amb el fillet als braços, que pidolava al cantó de can Canut. La va mirar i li digué: «Vine amb mi». I ella se li va ajuntar i el seguia.

Uns dies després en Manel, amb els seus amics de l'Aragó, la noieta i molts de vells que li feien cas, va celebrar un sopar al casal.

Alguns de la colla del conco Dril·lo, en veure'l assegut a taula amb els seus seguidors i amics i amb la noieta i les seves amigues, s'indignaren. Anaren cap als vells de la costereta i els digueren:

— ¿Com és que menja amb prostitutes i gent de mal viure?

En Manel, en sentir-ho, digué:

— No són pas els qui tenen una família com cal que necessiten amor i caliu humà, sinó els qui es troben sols, viltintguts i abandonats fins i tot pels de la seva pròpia sang. No he vingut a oferir esperança als bons i panxacontents, sinó als marginats.

V

Les bones dones que van a peu a l'ermita i els de la colla del conco Dril-lo –que hi van en cotxe– havien tornat de la novena a santa Madrona i esperaven l'hora de començar els set diumenges de sant Josep, a la parròquia.

– *¿Com és que nosaltres i els de la colla del conco Dril-lo fem novenes i via crucis, no mengem carn els divendres, encenem ciris a l'església, no ens perdem cap processó ni cap del resos de sempre i celebrem els primers divendres, i, en canvi, els teus amics no fan res de tot això? –li digueren.*

– *¿Es que poden quedar-se en meres coses externes i sentimentals quan amb mi viuen la unió amb Déu perquè han après a ser germans? –els respongué en Manel. ¿No heu llegit, com ens diu el concili, quina ha de ser l'actitud del creient de cara a Déu, un Déu que té cura dels seus fills i que s'identifica amb tot allò que hi ha de bo al món? ¿Com és que no feu cas de tot el que l'Església diu pel seu magisteri? Dies vindran que totes les vostres pregàries i manifestacions de fe us conduiran a la pràctica a favor de l'home i no us alienaran, deixant-vos, com ara, satisfets i mirant-vos el melic.*

– *Què diu aquest boig? –digueren. Es carregarà la nostra fe; i ja som ben pocs els qui en tenim! Què diu, que no fem cas del concili? ¿Es que no ho fem en català?; ¿que no fem les novenes i els resos?; ¿que no ens hem tret la mantellina i rebem la comunió a la mà...? Aquest babau!*

– *Vosaltres, que sou de la terra del vi, digueu-me –els fa–, què passa si tireu vi nou en bots vells?*

– *Això no ho fa ningú: es rebentarien els bots. No som tan rucs!*

– *I vosaltres, bones dones, ¿posaríeu un pedaç de roba nova sense batar a un vestit vell?*

– *Mai. Sabem de què anem. El forat es faria més gran.*

– *I es farien malbé tant el vestit com els bots i el vi. Millor, doncs, vi nou en bots nous.*

VI

Feia fred aquell diumenge. En Manel es passejava pel mercat municipal, esperant que els seus amics el recollissin. Per altra banda, a partir de dos quarts de deu van començar a arribar els nens i nenes amb xandall –anaven a córrer– i alguns cotxes per endur-se'ls.

– *Pugeu als cotxes –crià en Rubicó–; de pressa, que fem tard!*

– *L'Alfred encara no ha arribat –digué en Joan–; no podem marxar sense ell.*

– *On aneu avui? –preguntà en Manel.*

– *A Batea. És la final de les curses. Hem de guanyar alguna medalla.*

– *Veig que sortiu gairebé cada diumenge i que sempre sou els mateixos. Deu ser bonic anar amb tants infants.*

– *No t'ho pensis –diu en Rubicó. És una...; perdona Manel, un fàstic. Som sempre els mateixos perquè tothom té feina els diumenges; al temps dels rovellons, molts s'aixequen a les tres de la matinada per anar a buscar-ne; en temps de caça, ja em diràs...; a l'estiu s'ha d'anar a la platja. Sempre hi ha molta feina els diumenges; no pots ni descansar. Els qui podrien descansar tampoc no tenen temps; de nit han anat a Cambrils o a Salou i, a la tarda, després del futbol, tornen a la discoteca.*

- Ja veig que no podeu ni descansar. Doncs jo... -En això arriba l'Alfred.

- ¿Has vist quina hora és? -li diu en Rubicó. ¿Quan aprendreu a tenir paraula?

- Deixa'm tranquil -diu l'Alfred. Ja n'estic fart, de no poder estar tranquil ni els diumenges; els grans sempre ens maneu coses.

- Però tu et vas comprometre...

- Digues, Rubicó -li fa en Manel-, ¿no vas batejar la teva filla fa tres setmanes?

- Sí. Per què?

- Oh, per res. Pensava en aquests infants. Els feu esclaus: no els deixeu descansar i els negueu la llibertat de complir uns deures que vosaltres els vau imposar. I, ¿t'atreveixes a recordar a l'Alfred els seus compromisos?

- No et segueixo.

- Tu ets conseqüent?

- Sempre! Tinc paraula!

- A què et vas comprometre el dia del bateig de la teva filla?

- Jo? A res.

- ¿No et van preguntar si et comprometies a educar-la en la fe?

- Jo? Ara que ho dius, en la preparació del bateig el mossèn ho va recalar molt. Sí, me'n recordo. Però, què hi t'è a veure això? -diu arronsant l'espatlla. A mi, no em compromet res de tot això.

- Ah, no?

- Nol Què volies que fes?; ¿que digués que tant me fa? No m'hagueren batejat la xiqueta.

- No sé què havies de fer, però tu saps ben bé el que et fas. No només no eduques en la fe els teus fills, sinó que negues a tots aquests xiquets la possibilitat d'aprendre a celebrar una fe que tu i pares com tu vau demanar per ells i els vau imposar.

- No em vinguis amb embolics, Manel. Hem de marxar.

- Escolta, ¿no t'adones que ets esclau del teu fanatisme i que, en nom de no sé quina llibertat, tu i els teus lligueu amb cadenes molt més fortes els vostres fills? Vosaltres sou esclaus dels vostres capricis i interessos i crieu els vostres fills en l'esclavitud. Feu-vos lliures, Rubicó, i apreneu a complaure-us del gaudi i de la fruïció de la vida. Apreneu a fruir-ne i deixeu ja de morir anhelant la fruïció.

En Rubicó no va sentir les últimes paraules. Havia arrancat, irat, el seu cotxe. En aquell moment precis el conco Dril-lo passava pel mercat i ell sí que va sentir les últimes paraules d'en Manel.

- Sempre xerrant, foraster! Valdria més que anessis a missa, tu que et tens per bo i que no fas altra cosa que embolicar la gent.

- Què us passa, bon home? ¿Com és que esteu tan neguitós?

- Han de vindre a comprar-me vi. Si no vénen aviat, no podré anar a missa i, si no arriben abans de començar-la, s'hauran d'esperar i no m'agrada. Si aquest mossèn no s'encantés tant, encara; no sé per què no la pot fer en quinze o vint minuts; tots estariem contents, i llestos; ja hauriem complert! I hi aniria més gent.

- Em feu pena! Tampoc vosaltres, els qui us dieu cristians, no celebreu el dia del Senyor i oblideu el goig de la vida; per al bé de l'home va ser fet el descans dominical. Compliu la lletra de les lleis, però, com que no us interessa llur esperit, teniu una vida de morts! Si fóssiu cristians de debò, fóreu lliures en la celebració del diumenge perquè és el dia del Senyor, del Jesús que ens ha alliberat.

VII

No tothom tenia lloc als bancs; molts dels qui havien anat a missa s'estaven drets. No els importava gaire; els anava millor per a continuar la conversa.

Els més petits omplien el presbiteri. En Josep els havia dit que deixessin les palmes i els rams al peu de l'altar –així no els farien servir per barallar-se–; però, com que ningú no els portava mai a la celebració de l'eucaristia, ells no sabien què fer i feien el que podien.

A l'hora de la pregària dels fidels en Manel va sortir del seu banc per llegir les intencions, tal com havien quedat amb en Josep.

Els del conco Dril·lo l'espaven per veure si feia alguna cosa per la qual el poguessin acusar.

– Què penseu dintre vostre –començà, però, dient en Manel, mirant-los fit a fit. ¿Per què teniu sempre dintre vostre aquest odi? Us permeteu d'anar a missa amb el cor podrit per la rancúnia. I vosaltres –mirava ara els qui fins aleshores havien xerrat sense parar– no heu escoltat gens ni mica la paraula que us ha estat anunciada! On és la vostra fe? Què celebreu? ¿El que feu ara no té per a vosaltres més importància que la rosa i el llibre del dia de Sant Jordi? Heu convertit la missa d'alguns dies en un acte més del vostre costumari. L'heu buidada de sentit com ho heu fet amb tots els sagraments de l'Església.

De la parròquia –comunitat dels creients, dels seguidors de Jesús– n'heu fet no-res; l'heu reduïda a un edifici, el lloc on fer alguna de les coses de la vostra vida: casar-vos, batejar els fills –als quals després no ensenyeu a viure la fe del bateig; pitjor

encara, els ensenyeu a no fer-ne cas–, donar-los la comunió, confirmar-los. L'heu convertida en el lloc on portar els difunts, camí del cementiri.

Dels preveres, dels mossens, com dieu, servidors de la comunitat, què n'heu fet? Els identifiqueu amb una Església que vosaltres detesteu en el fons del vostre cor, i reduïu la seva tasca a la d'un funcionari que us ha de fer els papers que us acreditin com a batejats, confirmats o casats, o els que donen fe que els vostres pares són morts perquè pugueu heretar. Els heu encarregat de la construcció i la mantenència de l'edifici de pedra i els exigiu que cuidin de tot l'extern –flors, ciris, llum, pintura...– i no accepteu que facin el que els correspon: anunciar-vos la fe que s'ha de viure i celebrar la fe feta vida. Acudiu a ells per confessar-vos, però no voleu seguir el camí de conversió que us presenten a partir de l'Evangelí. Els exigiu la construcció de l'església de pedra i no només no col·laboreu a construir la dels creients, sinó que la desfeu quan les seves parets comencen a pujar.

I vosaltres –s'adreçava ara al Josep, que presidia la celebració–, ¿per què sou tan exigents en manaments vostres fins al punt de no casar ningú que no hagi fet els cursets pre-matrimonials i, en canvi, no exigiu cap manifestació de fe en cap sagrament?, ¿quina por us ha vençut, Josep?, ¿per què heu claudicat en l'exigència almenys de seriositat i d'un comportament educat en tota mena de celebracions de la fe?, ¿per què heu deixat d'intentar per tots els mitjans que la missa dels diumenges a migdia sigui una celebració de fe, i permeteu que sigui el que és?, ¿quina és la vostra pràctica cristiana?, ¿és així com sou profetes?, ¿així serviu el po-

ble de Déu?, ¿quina és la fe que prediqueu, el camí que feu al front dels cristians?, ¿quina és la vostra evangelització?, ¿quin és el Crist que anuncieu?...

No va poder continuar. Els comentaris de la gent havien substituït el silenci amb què havia estat escoltat a l'inici. Tothom estava nerviós. Els de la colla del conco Dril-lo estaven indignats. La missa, que no la celebració de l'eucaristia, va acabar-se, com en altres ocasions, com es va poder.

VIII

— Saps que en Manel ja jo és aquí? — digué en Miquel.

— I això?

— ¿Recordes, Josep, el que va pas-

sar el diumenge a missa?

— I tant!

— Doncs, només sortir, els del conco Dril-lo van anar a trobar els del Rubicó i es posaren d'acord per fer-lo desaparèixer. En Manel, en saber-ho — ja s'ho veia venir —, va marxar; jo mateix el vaig acompanyar a l'estació.

— Llàstima! Una vegada que hi havia algú que deia les coses pel seu nom!

— Em va deixar un missatge per a tu.

— A veure... Escolta, Miquel, el que diu: «No tingueu por. Aneu i digueu als deixebles i a Pere que us precedeix a la Galilea; allà el veureu, tal com us va dir».

— ¿Tampoc nosaltres, Josep, no ho direm a ningú per por?

QUATRE VENTS

MALLORCA

Som en temps de Pasqua. La primavera no gosa entrar, aturada per un rossegall de l'hivern que encara ens envia llamps, pluges i calabruix. És passat suara el primer de maig sense aldarulls ni grans manifestacions. També aquí n'hi ha que tenen ganes de vaga: se'n senten presagis a l'hostalera, davant una temporada turística, que uns auguren de bon esplet i altres magra per la butxaca dels turistes que vindran o per l'absència dels britànics... i tot plegat ja els polí-

tics són partits a oferir-nos que-sap-què amb tal que els donem un vot...

La Causa Pia Lul·liana

Encara que el nom soni estantís o històric, joc-floralesc o romàntic, vet aquí que l'hem restaurada, sembla que amb bon peu.

L'any 1610 els nostres jurats —més pietosos que els d'ara— la fundaren per promoure la canonització del beat Ramon Llull. Les tempestes de la història, com sabem, no l'han afavorida gaire,

ja que no és arribada a bon port. L'últim intent seriós de dur endavant la causa del nostre beat es féu durant el pontificat del bisbe Campins, però quedà estroncada amb la mort del Cardenal Vives i Tutó (1913). El bisbe Teodor Úbeda la restaurà el 1981 i en la darrera festa del beat, el 27 de novembre, s'ha presentat i constituït oficialment. Conserva el nom antic del segle XVII.

El proppassat 1990, la festa de Ramon Llull revestí aquest caràcter d'intentar-ne novament la canonització. Sembla que podem comptar amb els quatre ministres generals dels ordes franciscans. Els menors en foren tradicionalment els postuladors. Els terciaris regulars tenen ara la basílica de sant Francesc de Ciutat, on han reposat, des de la mort, les despulles del gran amic de l'Amat. El bisbe nostre és un entusiasta restaurador de la Causa, i esperam que aviat signi el nomenament de postulant.

La feina a fer és certament l'estudi històric del culte immemorial, no reconegut encara per la Santa Seu, sí pel bisbe Cepeda de Mallorca el 1749; després, la presentació d'una biografia crítica, la defensa de l'ortodòxia i tal volta la presentació o «positio» de les virtuts heroiques. Tal com ara estan els estudis lul·listics no sembla que per cap d'aquests punts hi hagi obstacles insuperables, ben al contrari. Les anti-

gues reticències s'han esvaït. Fixau-vos que segurament entrarà a formar part de la Causa un dominic mallorquí, bon historiadore. De part de l'Orde que, en segles passats, mogué més guerra al lul·lisme, per raons d'escola, certament ja no s'hi posarà cap entrebanc.

Els membres que treballam en la Causa ens hem anat reunint una volta al mes des del gener. Prest els presidents de la Generalitat de Catalunya i València seran convidats a formar part del comitè d'honor. Seria ben desitjable que allò que més anhelà ésser Ramon Llull, un sant, li fos finalment atorgat des del cim de l'Església romana, que ell tant estimà i per la qual —per la seva fe, honor i eficàcia— tant va treballar. I seria de desitjar que tots els qui parlam la llengua que ell enaltí tant, sobretot des del punt de vista religiós i literari, fóssim atrets per aquesta Causa. Si «Llull» és el nom de la federació d'entitats culturals catalanes, si porta el nom de Ramon Llull la Universitat catòlica que s'està gestant a Barcelona, ¿per què les Esglésies de la Tarraconense, del País Valencià i de les Balears, no s'han de sentir agermanades en la Causa de la seva canonització?

Una altra notícia lul·liana és la presentació a Ciutat, el dia 20 de març, del «Llibre de vertuts e de pecats» de Ramon Llull, la primera de les obres catalanes del nostre beat que edita el «Patro-

nat Ramon Llull», constituït pels governs autònoms dels tres Països Catalans. Les conselleries de Cultura de les Balears, de Catalunya i València convocaren i presidiren l'acte de presentació, que tingué una nombrosa assistència a la Casa de Cultura, sobretot d'universitaris.

Distribució del clergat

El dia 29 de novembre el Consell presbiteral es reuní per estudiar la «distribució i coordinació pastoral dels preveres a la diòcesi de Mallorca amb vista al futur». La ponència la va fer el bisbe mateix. Presentà primerament les dades estadístiques. Fins a l'any 2000, hi ha previstes 33 ordenacions de prevere, mentre que hi haurà 97 jubilacions. De preveres residents a Mallorca n'hi ha 298 ara, amb una edat mitjana de 59 anys. Les parròquies ara són 152; de preveres diocesans amb càrrec parroquial n'hi ha 156, més 35 religiosos. Les previsions són que l'any 2000 hi hagi només 172 preveres menors de 70 anys. «Cal pensar, doncs —deia el bisbe—, en una nova distribució i coordinació pastoral de la diòcesi». Entre els criteris de cara al futur, donada aquesta situació, assenyalava passar del treball en solitari al treball en equip; proposava una remodelació dels actuals arxiprestats, que siguin equips de treball pastoral i de convivència;

reclamava la participació dels jubilats i dels religiosos; es referia al diaconat permanent i als ministeris laïcals, com també a la integració de la dona. A nivell de serveis diocesans, proposava un repensament de les delegacions diocesanes i del consell diocesà de pastoral perquè duïguin a terme una tasca més realista i profitosa. Quant a les exigències i actituds personals, demanava diàleg, solidaritat amb les institucions diocesanes, obertura i disponibilitat.

L'exposició del bisbe tingué ressò a la premsa. Ja ho sabeu: allò que és cridaner surt als diaris. «Diario de Mallorca», abans catòlic, ara al·lèrgic a donar informació religiosa que no sigui escandalística, divulgà les dades i les previsions del bisbe de forma sensacional.

El 21 de febrer un altre cop el Consell presbiteral tractà el mateix tema. S'ha enviat material de propostes a partir dels arxiprestats i d'altres grups. Trobar solucions no és gens fàcil, sobretot si han de ser realistes i eficaces.

Dia 8 de gener d'enguany el bisbe signà el directori del diaconat permanent. Cal recordar que a Mallorca només tenim un diaca permanent casat; situació sens dubte anòmala que sembla que és en vies de solució amb noves ordenacions, que no semblen immediates.

Mori Francesc de Borja Moll

Va ser el dia 18 de febrer. L'endemà el seu cos fou exposat al saló d'actes de Cort, l'Ajuntament de Ciutat. Aquest decretà un dia de dol oficial. L'horabai-xa se celebrà el funeral a la Seu, presidit pel bisbe.

Tots sabem com és de gran la figura de Moll. Tal com s'ha recordat aquests dies, la cultura a les Balears en aquest segle oferiria un altre panorama, i certament més pobre, si Moll no hagués estat l'impulsor decidit de l'estudi seriós i divulgador de la llengua, del folklore, de les edicions, del sosteniment continuat de tota iniciativa cultural. Recordem el Diccionari d'Alcover-Moll, que aquest va prosseguir i acabar; l'edició i difusió de l'aplec de Rondalles mallorquines, un tresor del nostre folklore juntament amb el «Cançoner popular» del P. Ginard Bauçà, que també edità. Aquestes tres publicacions són, des de la Renaixença, les tres grans obres que Mallorca ha ofert a la llengua catalana, i totes tres duen l'empremta de Moll. Va ser pròpiament el fundador de l'Obra Cultural Balear, rèplica de l'Òmnium, i que fins ara tant ha fet per la promoció cultural integral del poble de les nostres Illes. La seva tasca assolí una eficàcia i una seriositat que han de restar en la memòria del nostre poble.

Però hi ha una contribució seva a l'Església de les Balears que

recordà el bisbe en el funeral de la Seu i que vull remarcar aquí. En el II Congrés litúrgic de Montserrat de l'any 1965, quan la nostra llengua a les Balears no havia estat incorporada com calia a la litúrgia, ell va oferir les orientacions i pautes lingüístiques, i àdhuc editorials, perquè es donàs solució al problema, tan punyent per ell i per tants que estimàvem de veres la nostra llengua, que vèiem injustament bandejada de les celebracions. Els criteris de Moll foren seguits en les adaptacions de les versions catalanes a les Balears des de la tardor del 1966. A ell devem l'impuls i el criteri lingüístic. Les nostres Esglésies, doncs, cal que el recordin perquè ell, coronat de tants de mèrits, també té aquest: de fer-nos escoltar i expressar la Paraula de fe en un llenguatge planer i literari alhora, sense cap esqueixament en la unitat i ben nostre.

La mort de don Francesc va ser sentida per nombrós públic de Ciutat i Mallorca que li donà l'adéu a Cort i a la Seu, plena de gent que impressionava en un funeral digníssim. Aquesta vegada sí que els mitjans de comunicació social compliren bé la seva missió. El poble va respondre. Tot plegat fou un encoratjament a prosseguir la tasca de don Francesc, car es va veure que tenia seguidors de la seva causa que —per repetir la frase d'un literat nostre— ja no «cabien dins un tramvia». Ja podem omplir la Seu!

Aplec de Santuaris a Lluc

Els responsables de Santuaris de Catalunya i Balears celebren enguany la seva trobada a Lluc, on per cert havien celebrat també la primera. Del Principat i de Menorca, en vingueren més de 40; s'hi afegiren un bon nombre de mallorquins. Els del Principat vingueren amb molta il·lusió i crec que no quedaren defraudats. Tingueren conferencians seus i nostres; la fraternitat una vegada més es va estrènyer aquells dos dies 11 i 12 de març.

La reflexió a la ponència i per grups quedà centrada en la pastoral litúrgica als santuaris d'acord amb les ponències i conclusions del III Congrés litúrgic de Montserrat.

El Regne de Déu: Utopia o Realitat?

El Secretariat de pastoral juvenil va organitzar un debat obert, a partir de finals de l'any passat, sobre «el Regne de Déu, fantasia o realitat», que es va cloure el 24 de març a l'Auditori que va ser ple de gom a gom. Eren convidats a participar-hi tots els joves de 16 a 30 anys.

La pretensió del dit secretariat juvenil era de projectar-se cap a la societat mallorquina, no amb un pla proselitista sinó amb la intenció de dialogar. Ràdio Popular va fer un seguiment de

com anaven arribant les respostes dels joves. Tot va acabar el diumenge del Ram, com he dit, a l'Auditori de Ciutat. L'èxit de públic va ser clamorós. Els qui intervingueren a favor de la fantasia o utopia foren encapçalats per un escriptor que es declara escèptic i agnòstic; altres, de més catòlics, defensaren el Regne com a realitat. Es passà a la votació. Per sort que va sortir bé, per a nosaltres, s'entén! La majoria va dir sí, i ja podem estar tranquils!, perquè si hagués sortit un No! ens hauríem lluit!

Les reaccions foren de tots els gusts. El plantejament no agradà a més d'un. La mobilització de l'element juvenil va ser un èxit. Ara un es pot preguntar si no hi ha camins més seriosos que votacions com aquestes. Però és que també la joventut, la de Mallorca en concret, ¿és seriosa? Mes aviat deu ser postmoderna.

Eleccions amb un candidat socialista, capellà?

Com a candidats a la presidència del Govern balear es presenten, amb possibilitats de guanyar, el qui ho ha estat durant vuit anys, Gabriel Cañellas, del PP, i el batlle de Calvià, Francesc Obrador, pel PSOE. Aquest ha estat també durant molts d'anys secretari general de la UGT a Balears. Es va ordenar de prevere l'any 1969 i, segons diu

ell, va concordar amb el bisbe Álvarez Lara «un especial tractament sacerdotal a la meua realitat. No volia en cap moment exercir oficialment i públicament el ministeri a través de lo que dèiem un mandat episcopal». De fet, ja havia compatibilitzat els estudis al Seminari amb la feina en una fàbrica de sabates. De capellà es va inserir fortament en l'associació i la lluita obrera, clandestina per suposat en aquelles saons de la dictadura. Arribà a ser un bon líder sindical. I, de capellà, què? Encara que algun diari hagi dit que només digué en públic la primera missa, no és ver. Ha ajudat parròquies, però mai amb nomenament, o «mandat» episcopal. Els darrers anys sembla que només celebrava l'eucaristia adesiara a qualque comunitat cristiana «de base». Mai no ha fet ostentació ni de ser capellà ni de motivacions cristianes explícites en la seva tasca obrerista o al front del municipi de Calvià, el més ric d'Espanya, diuen, cobdiciat, com podeu suposar, pels grans partits polítics que aquí són PP i PSOE.

El president i pre-candidat Cañellas tingué l'ocurrència de mal gust —però, ja sabeu, en política tot val— de dir, després d'un soparot d'aquells que organitzen els polítics per entusiasmar els addictes, que ell respectava els capellans però si no es ficaven en política; que passassin la bacina i estiguessin a la sagristia, i prou!

Expressió certament desafortunada i injusta, perquè ell sap que cap capellà (fora d'un que ho és de forma ben singular) li ha disputat la poltrona del govern, ni els capellans de Mallorca mai no li han causat problemes d'índole política. No ens hi aficam, i prou!

Això es veu que mogué la llebre, i els periodistes sortiren disparats a caçar-la, fins que demanaren al bisbe la situació «eclesiàstica» d'Obrador. El bisbe respongué amb els criteris del dret canònic i de la Conferència episcopal espanyola, i, per tant, que un capellà no podia tenir càrrec polític ni ficar-se en política partidista. I aquí es va armar la batalla: declaracions del bisbe, rèpliques d'Obrador, cartes, interpretacions dels periodistes, etc. A un moment el bisbe entengué que Obrador en una carta li demanava la secularització, i així ho manifestà. En Paco va replicar que de secularització res de res, que ni l'havia demanada ni pensava demanar-la, i es mantenia en la seva postura de sempre: res d'implicació en l'Església-institució, llibertat absoluta envers la jerarquia per seguir el seu camí propi dins el ministeri. Sembla que el bisbe es va irritar ferm pel rumb que prenia la discussió. Amb una declaració al «Full Dominical», amb data 25 de març, donà per acabada la disputa. Llavors Obrador li escriví una carta, el dia 5 d'abril, que, fotocopiada, ha enviat a

tots els capellans i religioses de Mallorca.

És una carta llarga, prou confusa, en què, com és natural, justifica la seva postura. Es manté en la vocació de servei al poble que assumí des de fa 23 anys; aquest servei «és exactament el mateix que avui em fa presentar a les eleccions autonòmiques». Li estranyaren les declaracions del bisbe: ell mai no va demanar permís per actuar en política «perquè no em vaig sentir mai part de l'estructura eclesiàstica... Havien estat set vegades les que de manera pública m'havia presentat a eleccions democràtiques, gairebé totes, i ningú no se n'havia estranyat.. Per què ara?». L'interrogant, el respon Obrador dient que ara es tracta de Cañellas o ell, al Govern balear, i sospita que Roma o els seus representants vulguin «embullar o embrutar el meu petit paper dintre la història (de Mallorca)». Afirma, també, que és l'Església que ara ha canviat, no ell.

Ara bé, el que no queda gens aclarit a la carta és per què ell demanà i acceptà el ministeri de prevere i s'hi vol mantenir (¿no podria fer com a cristià laic el que fa en el seu compromís polític?).

El que va ser curiós, i fa riure, és que portaveus del PSOE mallorquí atribuïssin a pressions de l'Opus l'actitud del bisbe. Els diaris comentaven que, seguint la tònica d'Alfonso Guerra, el

PSOE ara endossa la provenença dels seus mals a l'Opus, com el franquisme ho feia al complot judeo-maçònic.

Notícies breus

Dia 14 de desembre poguérem presentar la segona edició del Missal romà per a les diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa. Hem aprofitat la composició de l'edició catalana per al Principat, gràcies a la col·laboració de sempre amb la Comissió interdiocesana de versions, Foment de Pietat i Abadia de Montserrat.

Dia 13 de gener va ser ordenat bisbe a Huamachuco (Perú) el franciscà mallorquí, P. Sebastià Ramis. Des de l'any 1981 era administrador apostòlic d'aquella prelatura. Que prossegueixi amb tota dedicació la seva tasca.

El mateix dia, a Pollença, un diaca fou agregat pel bisbe al nostre presbiteri: Mn. Felip Díez Forteza. I encara en tenim tres més a les portes.

Les Missioneres dels Sagrats Cors celebren enguany el primer centenari de la seva fundació. Les festes començaren dia 27 de gener a Campos, bressol de l'Institut, que és un altre fruit de l'esponerós segle XIX de l'Església de Mallorca.

El CETEM, conjuntament amb la Universitat de les Balears, ha organitzat els dies 21 i 22 de març la commemoració

del centenari de la *Rerum Novarum*. Foren dies intensos de conferències i comunicacions de tipus històric i sociològic. Una bona iniciativa per progressar en la relació fe-cultura.

Avui mateix, 3 de maig, Aina Moll, que és la coordinadora de la Campanya de normalització lingüística, promoguda pel Govern Balear, els tres consells insulars i l'Ajuntament de Palma, s'han entrevistat amb el bisbe Teodor per tal d'estendre la campanya a l'Església tal com s'ha fet amb l'Administració i l'Ensenyament. L'entrevista ha donat bon resultat i sembla que aviat es posarà en marxa. En donaré notícia a pròximes cròniques.

Pere Llabrés

MENORCA

Sí, sembla que no, però quan aquestes ratxes m'obliguen a fer balanç, Déu n'hi do si en feim de coses! Ja m'agradaria que tot açò ens serveixi personalment, eclesialment i socialment.

Càritas a les nostres illes

A principi de curs, en l'assemblea que Càritas va celebrar al Toro, es va constatar la conveniència d'una major coordinació

a nivell interinsular. I així, el dissabte dia 2 de març va tenir lloc a Mallorca (al Puig de Sta. Magdalena, prop d'Inca) una reunió conjunta dels tres equips diocesans de les Balears. L'objectiu d'aquestes trobades serà tractar temes comuns, intercanvis, informacions, revisar objectius i metodologia i afrontar més conjuntament les relacions amb l'administració autonòmica en el marc de la Llei de serveis socials i del Pla quadriennal.

Esperam que aquestes reunions ens serveixin a les comunitats cristianes per assumir de ple el servei evangèlic de la caritat. Ja sabem que la caritat sense justícia és beneficència, i que la justícia sense caritat és deshumanitzant.

Agraïm i salutem el gest d'en Josep Seguí

Fins no fa gaire el rector de Santa Eulàlia de Maó era, per qüestió d'herència, senyor de «Son Puig», una finca situada al terme d'Alaior. Iddò, el 18 d'abril passat, en Josep Seguí va firmar la donació de la finca «Son Puig Gran» a la fundació «Intermón». La donació, firmada davant notari, va ser rebuda pel P. Pere Ribas, jesuïta i president del patronat d'Intermón. L'import d'aquesta donació serà dedicat a programes de promoció a qualque país centramerica. Una opció altament significativa.

Menjador social i casa de catequesi

L'església parroquial d'Es Castell, el 14 d'abril, diumenge, celebrava amb alegria un esdeveniment ben estimat i molt cuidat: el menjador social i la casa de catequesi eren ja una realitat. El seu rector, en Josep Manguan, ha mostrat capacitat, il·lusió i convenciment en aquesta realització. Empeny, Josep; demostres que vols mantenir viva i ben present l'acció social èntremig del teu entorn.

Nóbel de la Pau per a Pere Casaldàliga

El nostre «Full Dominical» n. 451 -7 abril- es feia ressò de les raons donades per vuit personalitats catalanes -entra elles el nostre estimat bisbe de Solsona, Antoni Deig. Era una manera d'assumir la nostra personal adhesió a aquesta campanya pronóbel de la Pau per al Bisbe Pere Casaldàliga el proper 1992.

Cristians i llistes electorals

Ens arriba de nou l'oportunitat de votar. I entre nosaltres qualcú s'ha estranyat de veure com els cristians són presents en totes les llistes electorals. En qualche poble, açò és del tot evident. I és que abans, o no es coneixien les opcions polítiques

-no es deixava-, o es creia (o es creu actualment) que els cristians sols poden anar en una. Que gran és la llibertat de cadascú! Que gran és l'opció de cadascú! Algunes comunitats hem animat alguns membres perquè, segons les seves opcions, entrin en el terreny polític a fi de fer avançar la justícia, l'ecologia, la convivència i l'estima als més pobres. L'opció política feta amb consciència evangèlica és tota una catequesi d'amor.

Setmana cultural

He de significar la presència de persones d'Església, amb temàtica explícitament religiosa o no, en el marc de les setmanes culturals celebrades a finals d'abril arreu de la nostra illa. Així, en Ferran Martí i Camps, prevere i arxiver diocesà, publicava el llibre *El comte de Lannion, fundador de Sant Lluís*. El comte de Lannion és la figura més representativa durant la dominació francesa de Menorca. En Florenci Sastre, doctor en història i que serà ordenat diaca el proper 25 de maig, va presentar un treball d'investigació sobre els antecedents de la independència municipal del poble de Migjorn Gran. En Josep Maria Quintana, actualment president de l'Associació d'Amics de l'Opera de Maó, ha presentat un llibre, *Retorn a Solterra*, que, segons parer de molts, qualifica el seu autor com

a persona de principis i personalitat fortament religiosa. Jo mateix he publicat dues obres: una es titula *Humà en l'autoritat*, i tracta de n'Antoni Roig, un Vicari general de l'any 1774, en temps de la dominació anglesa; l'altra, *Hores d'hàlit*, és un llibre de poemes espirituals.

Crec que s'ha d'accentuar aquest esforç de molts de nosaltres. I ho dic amb senzillesa, sense tirar-me ni tirar cap flor. Els cristians hem de cuidar la nostra presència en el camp de la cultura.

El nostre diari Insular «Menorca», dia 9 de març, informava sobre la tesi doctoral presentada a l'Institut Patrístic de Roma per en Josep Sastre Portabella, actual rector de la parròquia de St. Antoni de Maó. El seu treball analitza la carta del bisbe Sever des del punt de vista patristic. En Josep és un bon historiador i investigador. Ja ho veis, Menorca és una diòcesi petita, però no ens podem queixar.

Escola de Teologia

L'Escola de Teologia ha tret a llum l'opuscle *Apunts de Teologia*, corresponent al curs 1989-1990. Inclou conferències i xerrades donades per Frederic Raurell, Evangelista Vilanova, Antoni Serramona, Joan N. Garcia-Nieto i Pedro M. Lamet. En Joan Febrer, ànima de l'Escola, ha escrit en la presentació

«...Tots els temes tractats tenen quelcom en comú: són fruit d'un esforç intel·lectual per a discernir i comprendre el fet de creure. Tots els conferenciants poden dir que han parlat inspirats per la passió de la veritat, per l'amor dels més pobres, per l'estima envers l'Església i per l'ànsia de quelcom millor, més just, més evangèlic».

L'Escola de Teologia, els dies 16 i 17 de març, va organitzar unes jornades dedicades a «experiència cristiana i expressió musical». En van ésser els animadors en Xavier Morlans i en Lluís Alba. El missatge que ens van transmetre era clar: amb música i ritmes d'avui es pot expressar el ric món interior de l'experiència cristiana.

També hem pogut participar en xerrades i diàleg amb en Joan Bosch, dominic, delegat d'ecumenisme, i professor a València sobre «Interpretació religiosa Boer (Sudàfrica) de la pròpia història» i amb el teòleg Juan J. Tamayo Acosta, secretari, de l'Associació de teòlegs «Joan XXIII» sobre «Relació Església-món a partir del Vaticà II».

Juventut i moviments

Els escoltes han celebrat la «Diada del pensament», que commemora el naixement de Baden Powell, fundador d'aquest moviment, força arrelat a la nostra illa. Hi van assistir una

cinquantena de caps i responsables i va suposar el descobriment del repte de la societat i l'aprofundiment del model de persona que l'escoltisme vol educar.

«Els amics a judici!». Sota aquest títol s'amaga l'acte de jutjar de la campanya d'enguany de la JOBAC. I és que es vol fixar en les influències que els joves reben i que determinen la seva forma de ser. La presència de Diego Dubón, Joan Febrer, Sebastià Rotger, Josep Carreres, Xavier Martín i Maite Sánchez va fer molt atractiva i interessant la trobada que es va celebrar el 15 de març a la Casa de Cultura de Ciutadella i el 5 d'abril al Centre Cultural de Sant Lluís.

Per la festa de Pentecosta, 19 de maig, la ciutat catalana de Manresa acollirà un bon nombre de joves cristians provinents de tot Catalunya i Balears. De Menorca, segons les dades actuals (primers de maig), hi acudirán vuitanta-quatre joves. Ens agradarà que en tornin vivint el lema de la convocatòria, «Joves en l'Església, testimonis en el món».

Seminaristes, capellans religioses i missions

Dia 27 d'abril va ser ordenat de diaca, a la parròquia de St. Martí, Mercadal, en Bosco Martó; dia 12 de maig i a la parròquia del Roser, Es Castell, ho va ser en Joan Miquel i dia 25 de

maig, a la parròquia de St. Francesc, de Ciutadella, en Florenci Sastre. Fa exactament vint anys que no havíem gaudit, d'un sol cop, de tantes ordenacions de diaques: l'any 1971 érem quatre els que ordenava de diaques el bisbe Miquel Moncadas: en Josep Sastre, en Jaume A. Vidal, en Sebastià Taltavull i jo mateix. Aquestes ordenacions de l'any 1991 donaran a l'Església de Menorca una nova alenada d'aire fresc i esperançador.

Aquest any celebren els cinquanta anys de sacerdoci els nostres germans en Guillem Coll, en Francesc Anglada i Abelardo Benítez. Un ministeri ben fecund.

També celebren els seus cinquanta anys de consagració al Senyor la germana Emiliانا Sánchez Martín, carmelita missionera, de la comunitat de Ciutadella, i la germana Magdalena Bernat, missionera dels Sagrats Cors, que té la seva comunitat actual a Maó. Finalment, sor Filomena González, que és tota una institució entremig de la comunitat de filles de la Caritat al servei de l'hospital municipal de Maó, celebrava, dia 3 de maig, els seus setanta-cinc anys de dedicació vicenciana. Així, idò, salut humana i espiritual a totes elles! I, gràcies pel servei a l'Església de Menorca.

Els sacerdots, religiosos i religioses vam retre homenatge a aquests germans i germanes en una celebració conjunta que

vam fer al Toro dia 4 de maig. Celebració i festa en la qual vam voler aprofundir en la nostra espiritualitat, ajudats per en Maximiliano Herráiz, que ens va fer entrar en l'esperit de St. Joan de la Creu.

Les franciscanes de Bolívia podran comunicar-se per ràdio. Les comunitats cristianes de Menorca, empeses pel Delegat de Missions, en Jaume A. Vidal, han aportat 525.000 ptes. i el Govern autonòmic 975.000 per a fer realitat aquest projecte.

Vida creixent

Dia 10 d'abril, el jesuïta Lluís Antoni Sobrero, consiliari per a Catalunya del moviment «Vida Creixent», va dirigir, a El Toro, una reflexió a un grup de preveres de la nostra diòcesi. Va ser una trobada enriquidora per a tots. Hem de cultivar, en les persones grans, la seva il·lusió, el seu servei i la seva espiritualitat. El diàleg que es va encetar va ésser força interessant. Personalment crec que ens hem d'ajudar i hem d'ajudar les persones grans especialment, a assumir la mort: assumir la mort com el pas cap a la vida! I els hem d'ajudar a assumir la «jubilació» com a època del tot útil.

La Mare de Déu de Gràcia

Dia 3 de maig, feia cinc-cents

anys de la benedicció de l'ermita de la Mare de Déu de Gràcia, de Maó. L'editorial del «Diari Menorca» del 3 de maig deia: «Artístic monument, en su nave gòtica, situado en lugar destacado, junto a la calzada romana que unía Maó con la cala de Sant Esteve, visible desde la ciudad y campiña cercana, es santuario de la Virgen patrona de la misma y de su término, y a ella se dedican las principales fiestas ciudadanas. Si la ciudad de París es inexplicable sin «Notre Dame», la de Milán sin el «duomo», la de Burgos o Barcelona sin su «catedral», Maó lo sería sin referencia a la ermita de la Mare de Déu de Gràcia». En topar-me amb aquestes lletres, jo imaginava la fruïció del senyor Cots en llegir-les, tot i escrites en castellà. Heu de saber que el senyor Cots, sacerdot molt estimat per molts, és un enamorat de la Mare de Déu de Gràcia: és un dels seus amors «més sans» i «més grans».

Trobada diocesana de catequistes

Dia 1 de maig va tenir lloc al Toro la trobada de catequistes. Érem més de dos-cents participants: catequistes i famílies amb un bon grup de capellans. La trobada havia estat definida així: «la nostra barca catequètica» pujarà al Toro. N'Andreu Genestar, membre de la comunitat

cristiana de St. Miquel, Ciutadella, va fer un poema, on deia: «¿Qui pot dir qui ets tu, barca, si no ets pescador? Per tu plora i riu, oh barca! el teu company pescador... Avui has estat pujada al Toro, la pluja no t'ha fet por, amb les veles ben inflades amb el buf d'un Gran Alè».

La catequesi és una realitat molt important a la diòcesi i mereix la nostra atenció i la nostra crítica: Arribam prou al cor dels joves i de les famílies? La tasca catequètica és difícil, però inexcusable.

I ja fa més d'un any!

Sí, i ja fa més d'un any que som diòcesi sense Bisbe propi. I val més no dir res. A vegades, quan un no diu res ho diu tot. Tan sols dir que el bisbe «Manolo» ve totes les vegades que li és possible i intenta, voluntat no li'n manca, omplir el buit d'una absència incomprendible tan llarga...

J. Bosco Faner

TARRAGONA

La revista diocesana, «Església de Tarragona», és una iniciativa relativament recent. Mossèn Miquel Barbarà, vicari de Pastoral, que en fou l'impulsor, proposava aquest joc als lectors, en

fer-ne la presentació al número zero (desembre de 1987): «Jo (nom i cognoms), fidel de la parròquia de (nom), i participant de (servei, moviment, activitat), ¿què conec de les altres parròquies de la diòcesi, dels altres serveis, dels altres moviments?». I continuava: «És bastant generalitzat el convenciment que ens manca molta informació. Som molts els qui estem convençuts que ens falta una revista com aquesta per tal de conèixer millor les persones, les institucions, les coses de la nostra arxidiòcesi. Si volem fer una veritable pastoral de conjunt, hem d'estar més ben informats de la realitat diocesana».

Ara que ja n'han sortit trenta-nou números, un cada mes, potser es podria tornar a repetir el joc, a veure què en sabem els uns dels altres.

Des del mes de febrer, la direcció de la revista i dels mitjans de comunicació social de l'arquebisbat està encarregada a mossèn Francesc Giménez. «Església de Tarragona» ha crescut: de les 24 pàgines inicials va passar a 32, i els darrers mesos ha arribat a 40. Això significa més col·laboracions, més feina i un augment de subscriptors.

El darrer número, corresponent al mes de maig, publica a la portada una fotografia al·lusiva; amb aquest títol: «Rerum novarum. Cent anys defensant la dignitat dels homes en el món del treball». A «La finestra», el di-

rector hi presenta els esdeveniments del mes. Segueixen vuit pàgines dedicades a l'encíclica i dues entrevistes: amb el delegat de pastoral sanitària i amb el delegat de missions, atès que el primer diumenge de maig és alhora el dia del malalt i el dia del clergat natiu. Dues altres pàgines van dedicades a l'«aplec de l'Esperit», que es fa per Pasqua granada. Dels serveis i moviments de l'arquebisbat, toca el torn al Moviment d'Universitaris, amb una entrevista amb la responsable de l'animació de la fe, i a les cases de colònies, sobre les quals s'ofereix informació. També s'hi fa present el «Ball del Sant Crist», que es representa a Salomó els diumenges de maig. Les pàgines que segueixen ja són totes d'informació: algunes més extenses, i altres, més breus, sobre la vida de l'Església, des de l'Església universal fins als nostres arxiprestats i les nostres parròquies. Sapigueu, per exemple, que la parròquia de Sta. Maria de Bonavista celebra el seu vint-i-cinquè aniversari, que a l'Arboç del Penedès s'ha inaugurat l'ermita de sant Antoni, que dos preveres han fet noranta anys (mossèn Adolf Pasqual, fill de Ciutadilla, i mossèn Francesc Martinell, vallenc), o que els joves de la Conca de Barberà es proposen d'aconseguir la quantitat de 4.147.000 ptes. (ni una menys!) per a finançar un projecte a Honduras. Cartes, l'agenda del mes, el resum de «Fets i

criteris» (escrit setmanal de l'arquebisbe), un article de mossèn Joan Aragonès sobre les petges de Sant Pau a Síria... i ja som a la contraportada: fotografia d'una vidriera que representa la vinguda de l'Esperit Sant.

Si en volíeu saber més, ¿per què no us subscriuiu a «Església de Tarragona». De bo de bo. Val la pena.

Jordi Figueras

URGELL

Qui salvarà Rússia? Potser Déu

Així ho anunciava un dirigent rus al bisbe d'Urgell en el curs d'una visita. «Qui salvarà Rússia en la crisi actual?», preguntava el bisbe Martí, i Yuri Afanassiev responia: «Potser Déu».

D'aquesta forma el dirigent rus anunciava el canvi viscut pel seu país i la crisi que l'afecta. Yuri Afanassiev, polític i historiador rus, expressava el seu pesimismo davant l'actual situació del seu país: «Rússia va cap a una dictadura», Gorvatxov és presoner de l'ala més dura de l'exèrcit i del partit comunista. La crisi política es tradueix en escassetat d'aliments. I afegia: «Aquí el poble encara pot menjar, però no pas bé». Les infor-

macions posteriors confirmen les seves afirmacions.

Yuri Afanassiev pronuncià una conferència a Andorra sobre el tema de «l'obertura de l'Est» i aprofità l'avinentesa per a saludar el copríncep episcopal. El conferenciant forma part del grup de líders que lluiten per la reforma, la democràcia i la defensa dels drets i les llibertats fonamentals de l'URSS. És rector de l'Institut Nacional d'Història i Arxius de Moscou i diputat del poble al Soviet Suprem Soviètic. Ell mateix es defineix com un «optimista històric».

Famílies gitanes residents al seminari

L'olimpisme fa possible el que no ha aconseguit la justícia social. Aquest seria l'encapçalament correcte de la informació. Una dotzena de famílies gitanes ocupaven uns habitatges humils i unes barraques prop del riu Segre. Sovint havien reclamat uns habitatges dignes, però les promeses dels polítics no els infonien cap esperança. L'elecció de la Seu d'Urgell com a subseu olímpica ha portat la solució.

Les barraques ocupades pels gitans estan situades damunt mateix del camp olímpic de piragüisme i, és clar, la imatge no era agradable. Els amics de la bona imatge, més que de la justí-

cia social, s'han vist obligats a trobar una solució. En el mateix lloc es construirà un bloc d'habitatges i, interinament, les famílies gitanes residiran en unes dependències del seminari diocesà que el bisbat ha cedit gratuïtament. Al final, doncs, tots olímpics.

Tres religioses colombianes al Pallars Sobirà

Tres religioses colombianes de les «Hermanitas de los Pobres de San Pedro Claver» atenen els ancians acollits a la residència Serafi Casanovas, de Sort. Encara no coneixen la comarca pallaresa, però valoren la convivència dels seus pobles perquè «la relación humana en los pueblos es interpersonal, la comunicaci6n es más fácil», explica la germana Sònia. Amb l'objectiu d'integrar-se en el seu món estudien català i comencen a dir-hi frases.

La presència d'aquestes tres religioses colombianes a Sort podria interpretar-se com un canvi en l'evangelització: ja s'ha anunciat que el Tercer món podria protagonitzar la reconversió de l'Occident.

L'escassetat de vocacions a Europa contrasta amb els seminaris i noviciats plens d'Amèrica. Aquest fet pot interpretar-se com un signe d'un futur diferent en el camp missioner. Els evangelitzadors històrics seran evangelitzats.

Bisbe Joan: vint anys a casa

Fa vint anys que el bisbe Joan es va fer càrrec del govern pastoral de la diòcesi d'Urgell. Dues dècades marquen una fita en el pelegrinatge d'una Església. Dues notes han caracteritzat aquests vint anys de pasturatge espiritual: la participació eclesial i la crisi vocacional.

Mons. Martí és un organitzador. Després dels primers contactes amb els preveres i les comunitats cristianes, ordenà la redacció de l'organigrama pastoral. A poc a poc van formar-se els consells diocesans i parroquials, òrgans que canalitzen la participació del poble de Déu i dels seus pastors en la tasca pastoral. De les reflexions i els debats dels consells diocesans han sortit les línies que han marcat la pastoral diocesana. A nivell per-

sonal el bisbe Joan ha estat sempre obert a parlar amb tothom i el diàleg ha presidit les seves decisions.

La gran preocupació de la diòcesi durant aquests vint anys ha estat la crisi vocacional. Fins ara, gràcies al zel dels preveres i els religiosos, s'han pogut atendre tots els serveis religiosos, però difícilment podrà fer-se així en un futur immediat. Actualment hi ha quatre joves al seminari interdiocesà, i l'índex d'edat del presbiteri gira entorn del seixanta anys. Darrerament ha arribat l'ajuda valuosa dels quatre diaques permanents, que treballen en parròquies grans i la presència dels quals infon esperança a una Església que camina agermanada i amb il·lusió. És el goig de la unitat que tant ha vetllat el bisbe Joan.

Antoni Mirabet

RETALLS

A Menorca i Tortosa encara sense bisbe

La nostra revista sent una vegada més la preocupació per les diòcesis de l'àrea de llengua catalana que, des del trasllat de llurs pastors a les seus de Solsona i Barcelona, encara continuen vacants.

Parlem de manca de preveres, de la necessitat de vocacions sacerdotals. Diem, també, que de preveres «en falten i en sobren». Falten homes de Déu, veritables servidors de la comunitat cristiana, i sobren els sacerdots que només cerquen el seu propi interès, com qui disposa de la seva hi-

senda, com qui compleix un deure imposat (cf. 1Pe 5,2-3).

Així, en moltes ocasions, es fa difícil de proveir al seu temps de pastors adequats les parròquies, els moviments i les associacions. Les comissions de nomenaments dels bisbats no se n'acaben de sortir. Hi ha problemes per falta de disponibilitat dels capellans mateixos, o per a trobar la persona idònia per a tal comunitat, que respongui al seu tarannà, perquè convé que hi hagi sintonia. Fins i tot l'escassetat de capellans fa més difícil l'ideal de la intervenció del poble de Déu. I s'acaba confiant que el bisbe, assessorat pel Consell episcopal,

enviarà la persona més adequada.

Tot això fa pensar que el nomenament dels bisbes, tan reservat actualment a la Santa Seu, també es fa molt difícil. ¿Deuen faltar preveres idonis en aquelles diòcesis que cal proveir de bisbe? (Perquè, en principi, pensem que el bisbe ha de sorgir dels preveres de la mateixa diòcesi, i fins i tot, que el Consell presbiteral, almenys, ha de poder presentar al Papa alguns candidats). ¿És que a les nostres diòcesis de llengua catalana no tenim prou homes de Déu que puguin ser bisbes?

Si hem parlat de manca de vocacions sacerdotals, de preveres, potser també hem de parlar de manca de vocacions episcopals.

Caldrà que els seminaris donin la formació adequada perquè d'entre els nostres preveres sorgeixin homes de Déu, totalment lliurats a la causa de l'Evangelí com l'apòstol Pau, que féu néixer l'Església entre els pagans.

Tal com ens trobem, és necessari, més que mai, pregar el Senyor que enviï segadors, perquè la collita és abundant (Lc 10,2). Si-gui com sigui, desitgem que ben aviat els bisbats de Menorca i de Tortosa tinguin el seu bisbe propi: un home de Déu, atent a les necessitats pastorals, amb generositat i esperit de servei, amb intel·ligència i pietat, amb força de cohesió i obert a la correspondència, arrelat al seu poble per la mateixa llengua i cultura.

Lluís Bonet i Armengol

COL-LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Carles de Ahumada (enginyer industrial, Vallbona de les Monges, Tarragona) ● Lluís Bonet i Armengol (vicari episcopal de Sabadell i Terrassa, Barcelona) ● Carme Canadell (militant de la Branca Pagesa del Moviment de Cristians de Pobles i Comarques de Catalunya, MCPCC, Viladamat, Girona) ● Pere Daimau (ex-consiliari català i consiliari diocesà actual de la JARC, Tarragona) ● Joan-Bosco Faner (rector de Ferreries, Menorca; corresponsal de «Quaderns») ● Pere Farriol (consiliari català del MCPCC, Barcelona) ● Jordi Figueras (rector d'Albinyana i les Peces, corresponsal de «Quaderns», Tarragona) ● Jaume Fontdevila (secretari tècnic de l'Associació Catalana de Productors d'Oli d'Oliva, ACPO, Barcelona) ● Pere Fradera (consiliari del MCPCC, Monistrol de Calders, Vic) ● Josep-Pau Gil (rector de Vandellós, Tortosa) ● Pere Llabrés (director del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca; corresponsal de «Quaderns») ● Antoni Mirabet (membre de la Delegació de MCS, Urgell; corresponsal de «Quaderns») ● Vicenta Pasqual (laica, Os de Balaguer, Lleida) ● Josep Pleixats (rector de Torà, Solsona) ● Enric Sala (ex-consiliari de la FIMARC: Federació Internacional de Moviments Agrícoles i Rurals Cristians, vicari episcopal, Viladamat, Girona) ● Rosa M. Sánchez (laica, responsable de la pastoral de Bellmunt de Ciurana i Vallfogona de Riucorb, Tarragona) ● M. del Carme Simó (presidenta del Centre d'Iniciatives Turístiques del Priorat, Bellmunt del Priorat, Tarragona) ● Lluís Solsona (moderador de l'equip inter-parroquial de Cervera, Solsona) ● Josep Taberner (consiliari de la Branca Pagesa del MCPCC, Albons, Girona).

QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58. 08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus. Secretari de Redacció: Josep Torrella. Consell de Redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet i Armengol, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla i Mateu Terrats. Disseny: Jaume Duch.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Preu de la subscripció per a 1991: 3.000'— ptes. Dipòsit legal: B. 25.506-1969. Amb llicència eclesiàstica. Juny 1991.

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

Avenç de programació per al Curs 1991-92

QÜESTIONS PASTORALS PER A CAPELLANS

- trobades d'un matí al mes, de 10.30 a 1.30, amb ponència a càrrec d'un expert i col·loqui;
- s'afrontaran qüestions que es plantegen avui i que demanen informació i reflexió;
- hi haurà programació establerta per a tot l'any, però cadascú podrà assistir el dia que l'interessi.
- Feu-nos arribar nom i adreça, els interessats, i us enviarem més informació.

CURS GENERAL SOBRE LA BÍBLIA

A partir d'aquest octubre introduïm alguns canvis per tal de donar més unitat a l'exposició dels temes i poder disposar d'una mica més de temps:

- **horaris:** de les 5 a les 5.45 i de les 6 a les 6.45;
- **dies:** dimarts i dijous;
- **calendari:** del 8/10 d'octubre al 26/28 de maig;
- **temes:** dimarts: Antic Testament; dijous: Nou Testament;
- **durada:** cada any es farà la meitat de l'Antic Testament; i la meitat del Nou Testament; la totalitat de la Bíblia es veurà, així, en dos anys;
- **connexió amb l'any litúrgic:** es prestarà especial atenció a alguns textos que es llegeixen al cicle corresponent;
- **matriculació:** els alumnes podran matricular-se: per als dos dies (i faran el curs sencer en dos anys); per a un sol dia (i faran el curs sencer en quatre anys); per semestres: octubre-gener i febrer-maig.

Aquest curs, així configurat, pot ser molt útil a aquells que ja han fet el cicle sencer segons la programació anterior i volen estudiar més detingudament alguns llibres de la Bíblia.

Demaneu-nos programes detallats del Curs a partir del 25 de juny, o envieu-nos nom i adreça i us n'enviarem.

centre d'estudis pastorals